

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

EFTERRETNINGER

OM

HORSENS LÆRDE SKOLE

I

SKOLEAARET 1878—79.

UDGIVNE SOM INDBYDELSESSKRIFT

TIL

AARSPRØVEN OG AFGANGSPRØVERNE

I JUNI OG JULI 1879.

AF

O. FIBIGER,
SKOLENS REKTOR.

HORSENS.

FOGHS BOGTRYKKERI.

1879.

I. Examinier.

1. **Aarsprøven 1878** afholdtes fra den 1ste til den 11te Juli inklusive i Overensstemmelse med det i forrige Aars Program meddelte Schema. Efter tilendebragt Prøve opflyttedes i 6te Klasse fra 5te Klasse 5 Disciple; i 5te Klasse opflyttedes fra 4de studerende Klasse 5 Disciple; i 4de studerende Klasse opflyttedes fra 3die studerende Klasse 4 Disciple; i 3die studerende Klasse opflyttedes fra 2den studerende Klasse 7 Disciple; i 3die Realklasse opflyttedes fra 2den Realklasse 4 Disciple; i 2den studerende Klasse opflyttedes fra 1ste studerende Klasse 7 Disciple; i 2den Realklasse opflyttedes fra 1ste Realklasse 3 Disciple.

2. **Afgangsprøven for studerende Disciple 1878.** I Overensstemmelse med det af Ministeriet tilsendte Schema af 20de Maj f. A. foretoges den skriftlige Prøve her, ligesom ved de andre lærde Skoler, den 17de og 18de Juni. Den mundtlige Prøve afholdtes i den i forrige Aars Program angivne Orden.

Opgaverne til den skriftlige Prøve vare følgende:

1. **Udarbejdelse i Modersmaalet I** (bunden Opgave): Oversigt over Handelens Udvikling i Oldtid og Middelalder.

2. **Udarbejdelse i Modersmaalet II** (fri Opgave): Hvilket Værd og hvilket Ansvar har den personlige Frihed og Uafhængighed?

3. **Oversættelse fra Latin til Dansk:**

Ad Augustum delatum est indicium, L. Cinnam insidias ei struere; dictum est, et ubi, et quando, et quemadmodum aggredi vellet. Nox illi inquieta erat, quum cogitaret, adolescentem nobilem, Cn. Pompeji nepotem, damnandum; gemens subinde voces emittebat varias et inter se contrarias: „Quid ergo? Ego percussorem meum securum ambulare patiar, me sollicito? Ergo non dabit poenas, qui me tot civilibus bellis frustra petitem, tot navaliibus, tot pedestribus proeliis incolumem, postquam terra marique pax parta est, occidere constituit?“ Rursus silentio interposito, magis sibi quam Cinnæ irascens: „Quid“, inquit, „vivis, si, perire te, tam multorum interest? Quis finis erit suppliciorum? quis sanguinis? Non est tanti vita, si ut ego non peream, tam multi tollendi sunt.“ Interpellavit tandem illum Livia uxor et „Admittis“, inquit, „muliebri consilium? Fac, quod medici solent, qui ubi usitata remedia non procedunt, tentant contraria. Severitate nihil adhuc profecisti, nunc tenta, quomodo tibi cedat clementia. Ignosce L. Cinnæ! Jam nocere tibi non potest, prodesse famæ tuæ potest“. Uxori gratias egit et Cinnam ad se accessit, dimissisque omnibus e cubiculo, quum alteram Cinnæ poni cathedram jussisset, „Hoc“, inquit, „primum a te peto, ne me loquentem interpellas; dabitur tibi loquendi liberum tempus. Ego te, Cinna, quum in hostium castris invenissem, servavi, patrimonium tibi omne concessi. Hodie tam felix es et tam dives, ut victo victores invideant. Sacerdotium tibi petenti, præteritis compluribus, quorum parentes mecum militaverant, dedi. Quum sic de te meruerim, occidere me constituisti.“ Quum ad hanc vocem exclamasset, procul hanc ab se abesse dementiam, „non præstas“, inquit, „fidem, Cinna; convenerat, ne interloquereris. Occidere, inquam, me paras“; adjecit locum, socios, diem, ordinem insidiarum, cui commissum esset ferrum; et quum defixum eum videret et conscientia culpæ tacentem, „Vitam tibi“, inquit, „Cinna, iterum do, prius hosti, nunc insidiatori ac parricidæ. Ex hodierno die inter nos amicitia incipiat; contendamus, utrum ego meliore fide vitam tibi dederim, an tu debeas!“

cathedra, Stol.

4. Fransk Stil:

I 1654 blev Cromwell, der henimod Slutningen af det foregaaende Aar var bleven udnævnt til Protektor, i nogen Tid holdt tilbage i sit Palads ved Følgerne af et Uheld, som var nær ved at koste ham Livet. Iblandt de Foræringer, som hans nye Værdighed havde forskaffet ham, havde han af en tysk Fyrste faaet et Spand af sex Heste, der vare udmærkede ved deres Hurtighed og Skjonhed. En Gang tog han ud alene med sin Statssekretær for at kjøre en Tur i Hydepark i en let Vogn, trukken af disse fremmede Heste. Efter at have moret sig i nogen Tid over deres hurtige Gang, fik han Lyst til selv at kjøre dem. Han lod Sekretæren blive i Vognen og tog Kudskens Plads, idet han ikke troede, at det var vanskeligere at kjøre nogle Heste end at styre tre Nationer. Men Hestene, der vare gjenstridige under deres nye Kudskers Haand, bleve vilde og fore afsted med Vognen, der snart væltede. Ved dette Fald gik en Pistol, som Cromwell bar, af, uden dog at saare ham selv. Man løftede Protektoren op, bedøvet og forslaaet af sit Fald. Man kan i denne Fortælling lægge Mærke til Cromwells Omsorg for altid at bære Vaaben hos sig. Omgiven af Sammensværgelser, plagedes han af en bestandig Mistillid, som hver Dag gjorde ham mindre tilgjængelig.

1654 skrives helt ud med Ord. — Spand, attelage. — tage ud, aller. — Kjøre en Tur, faire une promenade. — Gang, allure. — Kjøre, guider, conduire. — gjenstridig, indocile. — Kudsk, conducteur. — blive vild, s'effaroucher. — fare afsted med, emporter. — vælte, être renversé. — gaa af, faire feu. — løfte op, relever. — bedøve, étourdir. — forslaa, meurtrir. — tilgjængelig, accessible.

I Bedømmelsen af Prøverne deltog i Forening med Skolens Lærere d'Hrr. Docent, Dr. phil. Thomsen i danske Udarbejdelser, Latinsk Version, Latin, Fransk og Fransk Stil samt Oldnordisk, Overlærer Ostermann i Naturlære, Rektor Bloch i Græsk og Historie, Overlærer Kleisdorff i Engelsk.

Prøvens Udfald sees af følgende Liste:

Kandidaternes Navne.	Afgangsprøven 1878.													Hoved- karakter.	Points.
	Udarbejdelse i Modersmaalet. I. Bunden Opg.	Udarbejdelse i Modersmaalet. II. Fri Opg.	Latin, skriftlig.	Latin læst Pensum.	Latin extempore.	Græsk.	Oldnordisk.	Fransk.	Engelsk.	Tydk.	Historie.	Naturlære.			
1. S. J. Ottosen, opt. i dav. 3. st. Kl. 1 ⁸ 72, 19 A. gl.	Mg. + $\frac{1}{3}$	Mg. + $\frac{1}{3}$	Mg. ÷ $\frac{1}{3}$	Mg. + $\frac{1}{3}$	Mg. + $\frac{1}{3}$	Ug.	Ug.	Mg.	Ug. ÷ $\frac{1}{3}$	"	Mg. + $\frac{1}{3}$	Mg. + $\frac{1}{3}$	Første Karakter.	103	
2. F. C. Frederiksen, opt. i dav. 1. Kl. 2 ⁸ 70, 18 A. gl.	Mg. ÷ $\frac{1}{3}$	G. + $\frac{1}{3}$	Mg. ÷ $\frac{1}{3}$	Mg. + $\frac{1}{3}$	Mg.	Mg. + $\frac{1}{3}$	Ug. ÷ $\frac{1}{3}$	Mg.	Ug. ÷ $\frac{1}{3}$	"	Mg.	G. + $\frac{1}{3}$	Første Karakter.	96	
3. G. G. Krog Meyer, opt. i dav. 2. Kl. 2 ⁸ 70, 20 A. gl.	Mg. ÷ $\frac{1}{3}$	Mg. ÷ $\frac{1}{3}$	Mg. ÷ $\frac{1}{3}$	G. + $\frac{1}{3}$	Mg.	Mg.	Mg. + $\frac{1}{3}$	Mg. ÷ $\frac{1}{3}$	Mg.	"	Mg. ÷ $\frac{1}{3}$	G. ÷ $\frac{1}{3}$	Første Karakter.	89	
4. F. Hansen, opt. i 5. Kl. 1 ⁸ 76, 20 A. gl.	G. + $\frac{1}{3}$	G. + $\frac{1}{3}$	G. + $\frac{1}{3}$	Mg.	G. + $\frac{1}{3}$	G. + $\frac{1}{3}$	Ug. ÷ $\frac{1}{3}$	Mg. ÷ $\frac{1}{3}$	Mg. + $\frac{1}{3}$	"	G. + $\frac{1}{3}$	Ug. ÷ $\frac{1}{3}$	Første Karakter.	88	

3. **Realafgangsprøven af højere Grad 1878.** I Overensstemmelse med det Skolen af Ministeriet tilstillede Schema af 20de Maj f. A. afholdtes den skriftlige Prøve den 17de og 18de Juni. Den mundtlige Prøve afholdtes i Tiden fra den 27de Juni til den 10de Juli.

Opgaverne til den skriftlige Prøve vare følgende:

1. **Udarbejdelse i Modersmaalet:**

Skildring af Livet hos de vigtigste Insekter, der udmærke sig ved Kunstdrift.

2. **Tydsck Stil:**

Efter at det hebræiske Folk under Anførsel af Josva havde erobret den største Del af Palæstina, var det senere tidt svært for det at modstaa Naboernes Vaaben og endnu mere deres slette Sæder. Naar Farerne bleve store, optraadte flere Gange store Mænd og befriede Folket; men deres Værk gik til Grunde med dem. Jøderne, som søgte Aarsagerne til Ulykken i deres Statsforfatning, besluttede endelig at vælge Konger. David, den anden af disse Konger, var saavel en Helt som en viis Mand. Hele Landet fra Euphrat indtil Ægyptens Grændse adlød ham; han sluttede Venskab med Phoenicierne og gjorde Jerusalem til en glimrende Stad. Hans og hans Søns Aarhundrede var den hebræiske Literaturs skjønneste Tid, og hans Psalmer ere den hebræiske Digter-aands rigeste Blomst. Men da hans Son Salomo var død, og Jødernes Rige var blevet delt, blev det umuligt for det lille Folk at forsvare sin Frihed mod Assyrien og Babylonien.

Hebræisk, hebräisch. — Digteraanden, der Dichtergeist.

3. **Arithmetisk Opgave:**

1. Et Interessentskab har kjøbt en Ladning for 40000 $\mathcal{R}$, hvoraf A. har betalt 7000 $\mathcal{R}$, B. 13000 $\mathcal{R}$, C. 9000 $\mathcal{R}$ og D. Resten. Ladningen sælges for 57600 $\mathcal{R}$ med $1\frac{1}{6}$ Procent Omkostninger. Hvor meget tilkommer der enhver af dem?

2. En Mand sætter 2500 $\mathcal{R}$ paa Rente og Rentes Rente til 5 p. C. aarlig i 10 Aar;

a) hvad er Kapitalen voxet til i disse 10 Aar?

b) hvilken aarlig Rente vil den til samme Rentefod give efter den Tid, naar den ikke yderligere foreges?

c) i hvor mange Aar skulle Rente og Rentes Rente have været lagte til Kapitalen for derefter i de følgende Aar at give Manden 250 $\mathcal{R}$ aarlig i Rente?

3. Hvorledes kan man ved en Forbindelse af flere af de Forandringer, som ere tilladte med en Proportion, bevise, at naar Forholdene $\frac{x}{a}$ og $\frac{y}{b}$ ere lige store, saa maa ogsaa $\frac{\sqrt{x^2+y^2}}{\sqrt{a^2+b^2}}$ være lige stor med dem begge?

Anvendes til at finde Katheterne i en retvinklet Trekant, naar de skulle forholde sig som 20 til 21 og Hypotenusen er 116.

4. Geometrisk Opgave:

1. Hvor stort er det Areal, som ligger mellem to regelmæssige Sexkanter, af hvilke den ene er omskrevet om, den anden indskrevet i en Cirkel med Radius r ? I hvilket Forhold staar dette Areal til den indskrevne Sexkants Centraltrekant?

2. Af en given Vinkel i en Trekant og Længderne af de to indesluttende Siders Projektioner paa den tredie Side konstrueres Trekanten.

3. I Trekanten ABC halveres Vinklen B , Stykkerne AM og MC , hvori Halveringslinien deler den modstaaende Side, afsættes, nemlig $AM = BA^1$ paa Siden BA , $MC = BC^1$ paa Siden BC .

Bevis, at a) $\triangle A^1B^1C^1 \sim \triangle ABC$,

$$\text{at b) } \frac{\triangle A^1B^1C^1}{\triangle ABC} = \frac{AM \cdot MC}{AB \cdot BC^1}$$

og c) at dette sidste Forhold bliver $\frac{1}{4}$, naar Trekanten er ligesidet, og iøvrigt kun, naar den modstaaende Side AC er Middeltallet af de to omsluttende Sider AB og BC .

I Censuren deltog foruden Skolens Lærere Docent Dr. phil. Thomsen i Tydsk (skriftlig og mundtlig); Overlærer Ostermann i Mathematik og matematiske Udarbejdelser; Docent, Dr. phil. Warming i Naturhistorie og Geografi; Kancelliraad Helms i Naturlære; Sagfører Herschend i Fransk; Lærer Hübe i Engelsk.

Prøvens Udfald vil sees af følgende Liste:

Disciplinens Navne.	
1. C. S. M. D. Jensen, opt. i 1. Realkl. 1 ^g 74, 17 A. gl.	Dansk Stil. Mg. +
2. C. R. L. Christensen, opt. i 2. Realkl. 1 ^g 72, 16 A. gl.	Tydsk (mundtl. og skriftl.). Mg. Mg.
	Fransk. Mg. ÷ Tg. +
	Engelsk. Mg. + G. +
	Naturhistorie. Mg. ÷ G. ÷
	Geografi. G. ÷ Tg. ÷
	Historie. Mg. ÷ Mg. +
	Arithmetik. (mundtl. og skriftl.). G. G.
	Geometri. (mundtl. og skriftl.). G. Tg. +
	Naturlære. Mg. G.
	Points. 69 40
	Prøvens Udfald. <i>Bestaaet.</i> <i>Bestaaet.</i>

4. Realafgangsprøven af lavere Grad 1878. Til denne Prøve havde med Skolens Samtykke indstillet sig to Disciple af 3die Realklasse. Den skriftlige Prøve, med Undtagelse af Prøveskriften og Prøvetegningen, der vare udførte forinden Examen, foretoges den 1ste

og 2den Juli. Den mundtlige Prøve afholdtes i Forbindelse med Skolens Aarsprøve i Tiden fra den 3die til den 10de Juli.

Opgaverne ved den skriftlige Prøve vare følgende:

1. **Udarbejdelse i Modersmaalet I** (bunden Opgave):

Floder og Lavsletter i Sydamerika.

2. **Udarbejdelse i Modersmaalet II** (fri Opgave):

Hvorledes inddeles Tiden? Hvilke ere de vigtigste naturlige og kunstige Midler til at maale den? Og hvilken Betydning har en nøjagtig, samstemmende Angivelse af Klokkeslettet for et velordnet Samfund?

3. **Regning I:**

1. Opløs $(a + b)x + (a \div b)y = 2a^2 + 2b^2$ og
 $(a \div b)x \div (a + b)y = 0$.

Ex. $a = 7$, $b = 3$.

2. Find x og y af $x\sqrt{2} + y\sqrt{3} = 5$ og $y\sqrt{3} - x\sqrt{2} = 1$.

Indsæt dernæst de fundne Værdier i $\frac{x}{y}$ og bring den saaledes fremkomne Brøk til at have en rationel Nævner. Den herved udkomne Størrelse angives endelig med 2 Decimaler.

3. En kjober m Meter og giver n Francs for hver. Naar han nu sælger det igjen og faar b Kroner for en Alen, hvor mange Procent tjener han da, saafremt en Franc er $0,72 \mathcal{K}$ og en Meter $1,8031$ Alen. Ex. $n = 6$.

4. **Regning II:**

1. Naar $924,23 \mathcal{K}$ i 10 Aar staa paa Rente og Rentes Rente til 2 Procent aarlig, og den saaledes udkomne Pengesum derpaa deles i 3 Dele efter Forholdet $1:2:3$, hvad bliver saa hver Del?

2. En Kubikfod af et vist Stof vejer $93,456 \mathcal{L}$, og $70,325 \mathcal{L}$ af det koster $1,24 \mathcal{K}$. Hvad koster et kegledannet Legeme af dette Stof, naar Kegleens Højde er $7,3456$ Fod og dens Grundflades Radius $\sqrt{7,3456}$ Fod?

I Bedømmelsen af Prøverne deltog i Forening med Skolens Lærere d'Hrr. Pastor Plesner i Matematik, Herredsfoged Muus i Tydsk, fhv. Adjunkt Bruun i Geografi, Læge Lindemann i Naturhistorie.

Prøvens Udfald sees af følgende Liste:

Disciplinens Navne.			
1. A. Holm, opt. i 2. Realkl. f. 76, 16 A. gl.	Mg.	G.	Dansk.
	G.	G.	Dansk Stil.
2. P. N. M. Tofft, opt. i dav. 2. Kl. 1 ^o 72, 16 A. gl.	Mg.	G.	Historie.
	Ug.	G.	Geografi.
	Ug.	Mg.	Arithmetik med prakt. Regning.
	Mg.	Mg.	Geometri.
	Mg.	G.	Tydsk.
	Mg.	G.	Naturhistorie.
	Ug.	G.	Skrivning og Tegning.
	Gt	49	Points.
	Bestaaet.		Prøvens Udfald.

5. Fjerde Klasses Aarsprøve 1878. Den skriftlige Del af denne Prøve afholdtes i Overensstemmelse med det fra Ministeriet oversendte Schema af 20de Maj f. A. den 17de og 18de Juni; den mundtlige Prøve foretoges i Forbindelse med Skolens Aarsprøve i Tiden fra den 27de Juni til den 10de Juli i den i forrige Aars

Program angivne Orden. I Censuren deltog foruden Skolens Lærere d'Hrr. Dr. phil. Thomsen i Latin og dansk Stil, Overlærer Ostermann i Mathematik, Decent Dr. phil. Warming i Geografi og Naturhistorie.

De af Ministeriet sendte Opgaver til de skriftlige Prøver vare i dansk Stil, Arithmetik og Geometri de samme, som ovenfor ere angivne ved Realafgangsprøven af højere Grad, samt følgende

Latinske Stil:

Da Karthaginienserne efter den første puniske Krigs Slutning vare bragte i den største Fare ved Oprøret af Numiderne og Lejetropperne, som vare vendte tilbage fra Sicilien, faldt ogsaa Lejetropperne, som holdt Sardinien besat, fra dem og overgave Øen til Romerne. Disse lode sig bevæge til at besætte den af Begjærlighed efter at udvide Riget. Da de ti Aar senere ogsaa bemægtigede sig Gallia cisalpina, blev det romerske Rige omsluttet af de Grænser, som Naturen selv har oprettet, saa at det syntes at være Tid for Romerne at udhvile. Men allerede hævede en ny Fare sig. Hamilcar var nemlig draget fra Karthago til Spanien med en Hær, idet han haabede at bemægtige sig dette rige Land, og dette Haab skuffede ham ikke. Da han allerede havde undertvunget en stor Del af Spanien, døde han. Han fulgte hans Svigersøn Hasdrubal, i Krigslyst og Had til Romerne Svigerfaderen meget lig. Men ogsaa han blev bortreven ved en tidlig Død. Nu blev Hannibal valgt til Anfører. Han var ikke uvidende om, hvorhen hans Faders Planer sigtede, og beredte sig til at angribe Romerne i Italien selv.

Bringere, adducere. — Oprør, seditio. — Numider, Numida. — Lejetropper, mercenarii. — holde besat, obtinere. — lade sig bevæge = bevæges. — udvide, proferre. — omslutte, circumscribere. — oprette, statuere. — udhvile, requiescere. — hæve sig, cooriri. — Krigslyst, bellandi cupiditas. — bortrive, extinguere. — tidlig, præmaturus. — sigte, tendere.

Prøvens Udfald vil sees af følgende Liste:

Disciplenes Navne.	Retning.	Dansk Stil.	Tydisk.	Fransk.	Latin (mundtl. og skriftl.).	Græsk.	Historie.	Geografi.	Naturhistorie.	Naturlære.	Arithmetik.	Geometri.	Samlet Pointstal.	Pointstal i de afsluttede Fag.
1. A. H. N. Buch.	spr. hist.	G. +	G.	Mg. +	Mg. $\frac{+}{-}$	Mg. $\frac{+}{-}$	Ug. +	G. +	Ug. +	"	Mg. $\frac{+}{-}$	Mg. $\frac{+}{-}$	72	32
2. J. M. Iversen.	spr. hist.	Mg.	G.	G. +	G.	Mg. $\frac{+}{-}$	Mg. +	G. +	Mg. +	"	G.	G.	64	28
3. F. C. Winge.	spr. hist.	G.	G. +	G.	G.	Midl. +	Ug. $\frac{+}{-}$	G. +	Mg. +	"	Mg. $\frac{+}{-}$	Mg. $\frac{+}{-}$	55	32
4. C. J. Linnemann.	spr. hist.	Mg.	G. +	Mg. $\frac{+}{-}$	G. +	Mg. $\frac{+}{-}$	Mg. +	Tg. +	Tg. +	"	G.	Mg. $\frac{+}{-}$	59	20
5. C. V. Fischer.	spr. hist.	G. +	G. +	Mg. $\frac{+}{-}$	G. +	Mg. $\frac{+}{-}$	Mg. +	Tg. +	Tg. +	"	G. $\frac{+}{-}$	G. +	56	20
6. F. A. Bech.	spr. hist.	G. +	G.	Mg. $\frac{+}{-}$	G.	Mg. +	Mg. +	G. +	Tg. +	"	Mg. +	G. +	62	26
7. A. N. F. S. Krag.	mathem. naturv.	Mg. $\frac{+}{-}$	Tg.	G.	Tg. +	"	G.	Tg. +	G.	Ug. $\frac{+}{-}$	Mg. $\frac{+}{-}$	G. $\frac{+}{-}$	46	12

6. Halvaarsprøven afholdtes den 19de, 20de og 21de December (skriftlig) og fra den 3die til den 11te Februar (mundtlig). Den skriftlige Prøve bestod i Dansk

Stil (en fri og en bunden Opgave), Latinsk Version og Fransk Stil for 6te og 5te Klasse; Dansk Stil, Latinsk Stil, Fransk Stil, Arithmetik og Geometri for 4de Klasse; Dansk Stil, Latinsk Stil, Latinsk Version, Arithmetik og Geometri for 3die stud. Klasse; Dansk Stil, Tydsk Stil, Fransk Version, Arithmetik og Geometri for 3die Realklasse; Dansk Stil, Latinsk Stil, Fransk Version, Arithmetik og Geometri for 2den stud. Klasse; Dansk Stil, Tydsk Stil (og Version), Fransk Version, Arithmetik og Geometri for 2den Realklasse; Dansk Stil, Latinsk Stil og Version, Fransk Version og Regning for 1ste stud. Klasse; Dansk Stil, Tydsk Version, Fransk Version og Regning for 1ste Realklasse. Gjenstandene for den mundtlige Prøve, ved hvilken, med Undtagelse af Græsk i 6te Klasse, Rektor ene var Censor, vare i 6te Klasse Græsk, Fransk, Historie og Naturlære; i 5te Klasse Latin, Græsk og Fransk; i 4de Klasse Latin, Tydsk og Geografi; i 3die stud. Klasse Latin, Græsk og Fransk; i 3die Realklasse Tydsk, Fransk, Geografi, Naturlære og Mathematik; i 2den stud. Klasse Latin, Tydsk og Fransk; i 2den Realklasse Dansk, Tydsk, Fransk, Historie, Geografi og Mathematik; i 1ste stud. Klasse Latin, Fransk og Historie; i 1ste Realklasse Fransk, Engelsk, Historie og Mathematik.

II. Disciplene.

Ved Afslutningen af forrige Aars Beretning var Discipeltallet 61. Af disse bleve foruden de fornævnte 4 studerende Disciple og 4 Realdisciple, der efter bestaaet Afgangsprøve overgik henholdsvis til Universitetet og til andre Livsstillinger, endnu 7 andre udmeldte af

Skolen, dels før det nye Skoleaars Begyndelse, dels i Løbet af samme, nemlig A. N. H. Buch og A. N. F. S. Krag af 4de stud. Klasse (efter at have bestaaet Aarsprøven), C. J. Due af 3die Realklasse, C. J. F. Fleischer, J. C. M. Hørdum, H. J. Hansen og M. Dessau af 2den Realklasse. Derimod ere 18 nye Disciple optagne, saa at Skolen, hvis største Discipeltal i Aar har været 67, for Tiden tæller 64 Disciple (40 indenbyes, 24 udenbyes), der efter Censuren for Maj Maaned ere ordnede i de forskjellige Klasser saaledes som efterstaaende Fortegnelse udviser. Ved de nyoptagne Disciples Navne er tilføjet Fødselsdag og Fødselsaar samt i Parenthes Fædrenes Stilling og Opholdssted.

VI Klasse.

1. V. Nielsen.
2. C. C. Bay.
3. A. Gjessing.
4. J. M. Kjer.
5. S. H. Lindemann.

V Klasse.

1. J. M. Iversen.
2. F. C. Winge.
3. C. V. Fischer.
4. C. J. Linnemann.
5. F. A. Bech.

IV Klasse.

1. H. F. G. Bülow.
2. C. A. Grumme.
3. S. L. C. Müller.
4. M. L. Iversen.

III stud. Klasse.

1. H. Ostenfeld.
2. E. Holm.
3. M. Plesner.
4. G. Winge.
5. O. E. Moe.
6. F. V. Black.
7. A. E. T. Dolberg.

III Realklasse.*)

1. V. Bech. R. 2. H. C. Kraul. R. 3. C. H. Holm. R. 4. H. G. Bentzen. r.

II stud. Klasse.

1. J. V. Østerberg. 2. O. Pedersen. 3. O. Helms. 4. A. C. E. A. Poulsen. 5. H. M. Wittrup. 6. J. J. Nathansen. 7. H. C. Faber.

II Realklasse.

1. J. Helms. R. 2. S. C. Hansen. R. 3. E. F. Klintrup. R. 4. W. C. R. v. Jessen. R. 5. J. D. S. Hoé. r. 6. S. C. Bøgh. r.

I stud. Klasse.

1. A. S. Ostenfeld, f. 13. Oktober 1866 (Pastor Ostenfeld i Hylke. Broder til Nr. 1 i 3die stud. Kl.). 2. P. J. Siboni, f. 11. November 1866 (Proprietær Siboni til Thestrup). 3. T. Holm, f. 8de Juli 1866 (Proprietær Holm til Borchsminde). 4. M. Nielsen, f. 4. Februar 1865 (Gaardejer Nielsen i Hornum). 5. K. Petersen. 6. L. B. G. G. de Serène d'Acqueria, f. 26. Oktober 1866 (Proprietær Serène d'Acqueria til Merringgaard). 7. C. F. A. Kampmann, f. 20. Juli 1866 (Herredsfuldmechtig Kampmann i Horsens). 8. A. J. Loft, f. 16. November 1866 (Overlærer ved Friskolen i Horsens Loft). 9. H. Heide, f. 21. Januar 1867 (Proprietær Heide til Kjærsgaard). 10. S. T. C. Madsen, f. 15. Marts 1866 (Kjøbmand Madsen i Horsens). 11.

---

*) Ved et efter Disciplens Navn tilføjet R eller r betegnes henholdsvis, om vedkommende Discipel forberedes til Realafgangs-examen af højere eller af lavere Grad.

C. H. Christensen, f. 26. November 1866 (Overbanemester Christensen i Horsens). 12. S. A. Klingemann. 13. N. Guldbrandsen, f. 14. September 1866 (afg. Smedemester Guldbrandsen i Horsens). 14. O. V. Olsen, f. 27. December 1865 (Sagfører Olsen i Horsens.) 15. A. Therkelsen Nyborg, f. 26. December 1863 (Gaardejer Therkelsen i Hvirring). 16. C. C. Nielsen. 17. F. V. Schæffer, f. 24. September 1866 (Proprietær Schæffer til Kalsbøl).

I Realklasse.

1. O. D. Weismann, f. 26. Februar 1866 (Skovrider Weismann paa Boller) R. 2. H. M. Holst. R. 3. C. H. Clausen, f. 10. April 1866 (Ingeniør Clausen i Horsens) R. 4. J. Theilmann, f. 21. Juli 1865 (Kjøbmand Theilmann i Løgstør) r. 5. H. C. Bjerregaard. r. 6. S. C. Bøgh. r. 7. C. F. Fremming. r. 8. S. Lærche. r.*) 9. H. P. Hansen, f. 24. Oktober 1864 (Møllejer Hansen til Neder Mølle i Hatting Sogn. r.*)

III. Lærerpersonalet.

Den 25de Februar d. A. døde Adjunkt Lüth uden foregaaende Sygdom; endnu samme Dag havde han varetaget sin Undervisning paa Skolen. Siden 1868 havde han været ansat som Lærer ved Skolen med Fransk og Engelsk som Undervisningsfag; hans grundige og omfattende Kundskaber i disse Sprog i Forening med en af Alvor og sand Humanitet gjennem-

---

*) Disse to Disciple ere udmeldte efter at denne Fortegnelse var afsluttet.

trængt Personlighed gjorde ham til en Lærer, der øvede stor Indflydelse paa Disciplene baade i Retning af intellektuel og sædelig Opdragelse.

Faa Dage efter Adjunkt Lüths Død mistede Skolen en af sine ældste Lærere, idet Overlærer Thornam efter nogle Ugers Sygeleje af Brystinflammation afgik ved Døden den 2den Marts d. A. Siden 1845 havde han været ansat ved Skolen, først som Adjunkt, siden 1851 som Overlærer; hans Undervisningsfag vare Latin og Græsk i Mellemklasserne samt Engelsk. I den lange Aarrække, i hvilken hans Virksomhed har været knyttet til Horsens lærde Skole, har han indlagt sig store Fortjenester af denne saavel ved den Interesse, med hvilken han omfattede Skolens Virksomhed i dens Helhed, som ved den aldrig svigtende Samvittighedsfuldhed og Dygtighed, med hvilken han ved sin Undervisning i de ham overdragne Fag forberedede et frugtbringende Arbejde med Disciplene i Skolens øverste Klasse.

Under 12te April beskikkedes Adjunkt ved Nykjøbing Kathedralskole J. P. H. Købke til Adjunkt, og under 18de s. M. konstitueredes Cand. philol. E. Jacobæus som Lærer ved Horsens lærde Skole.

Som Fortsættelse af de i tidligere Indbydelsesskrifter leverede biografiske Efterretninger om de ved Skolen ansatte Lærere have Adjunkt Købke og konstitueret Lærer Jacobæus meddelt efterstaaende Notitser til Afbenyttelse i nærværende Beretning.

Jens Peter Harald Købke er født i Kjørup ved Horsens den 19de Februar 1822. Min Fader, Andreas Ludvig Bernth Købke, som den Gang var i Stiftamtmand Thygesons Tjeneste, var senere i en lang

Aarrække, indtil sin Død 1862, Godsforvalter ved Boller og Møgelkjær Godser; min Moder, Kirstine Kathrine, født Storm, lever endnu. Efter at jeg i nogle Aar havde gaaet i Horsens lærde Skole, blev jeg privat forberedet og 1841 dimitteret til Universitetet af daværende Cand. theol. H. P. Brøchner og erholdt saavel ved Examen artium som det følgende Aar ved den philologisk-philosophiske Examen første Karakter. Den theologiske Embedsexamen underkastede jeg mig i Foraaret 1848 med anden Karakters første Grad. I nogle Aar levede jeg nu i min Fødeegn, dels som Huslærer, dels som Lærer ved private Skoler og ved Horsens lærde Skole, indtil jeg i 1856 oprettede en Forberedelsesskole til denne, som jeg bestyrede til Januar 1862, da jeg allernaadigst beskikkedes til Adjunkt ved Nykjøbing Kathedralskole.

Paa mine Ferierejser havde jeg oftere besøgt Tydskland og Svejtz og et Par Gange Italien, og Lysten til at lære nærmere at kjende dette sidste Land og dets rige Kunstskatte bevægede mig til at ansøge om Permission paa et Aar fra August 1878. Efter at denne var tilstaaet mig, forberedte jeg mig paa at tilbringe Vinteren i Italien, og da jeg havde gjort de nødvendige Forstudier til Rejsen, tiltraadte jeg den i forrige Efteraar; men en feberagtig Sygdom, hvoraf jeg blev angreben i München, nødte mig til at vende tilbage. Da jeg i Marts d. A. netop stod i Begreb med igjen at afrejse, tilbød der sig uventet en Lejlighed for mig til at blive ansat ved Horsens lærde Skole, og da Rejsen nu dog ikke kunde bringe mig det tilsigtede Udbytte, og jeg desuden følte Savnet af det daglige Skolearbejde,

ansøgte jeg om en af de den Gang ledige to Pladser, og jeg havde den Glæde under 12te April at blive forflyttet til det Sted, jeg i Forvejen var knyttet til ved mange kjære Erindringer fra min Barndom og Ungdom.

Erik Jacobæus er en Søn af Proprietær, Cand. juris Anton Holger Jacobæus og Hanne Antonie Jacobæus, født Bay. Jeg er født den 10de Juni 1848 i Faarevejle paa Langeland, hvor min Fader den Gang var Forpagter. Indtil mit 13de Aar fik jeg Undervisning hjemme af en Huslærer, nuværende Pastor Christensen i Byrum. Jeg fik af ham en særdeles omhyggelig Forberedelse, saa at jeg med Lethed kunde følge med i Odense lærde Skole, hvor jeg blev optaget 1861 i daværende 4de Klasse, og hvorfra jeg blev dimitteret i 1866 med 1ste Karakter med Udmærkelse. Af disse 5 Aar var jeg i de 3 optaget i nu afdøde Rektor, Etatsraad Henrichsens Hus. Jeg tør maaske her benytte Lejligheden til at udtale min Taknemlighed til ham og hans efterlevende Enke for de Aar, jeg har tilbragt hos dem, og særlig til ham, som ved sin elskværdige og humane Personlighed og Dygtighed som Skolemand har staaet som Mønster for mig som for saa mange af sine Disciple. Efter at jeg havde underkastet mig den philosophiske Prøve i 1867 med forste Karakter, begyndte jeg mit Embedsstudium. Jeg var saa heldigt stillet, at jeg kunde give mig hen dertil uden at have Bekymringer for mit Udkomme og uden at være nødt til at give Undervisning for at kunne leve i Kjøbenhavn. Men dels spredte jeg i Begyndelsen mit Arbejde over for stort et Omraade, og dels var jeg plaget af Tvivl om, hvorvidt jeg egnede mig for dette

Studium. Først i 1873 blev jeg philologisk Kandidat med Karakteren Laudabilis. Jeg var imidlertid bleven stærkt medtagen baade aandeligt og legemligt af Examenslæsning og tænkte en kort Tid paa at gaa over i en praktisk Livsstilling. Men efter at jeg havde opgivet dette, fik jeg Lejlighed til at tilbringe en længere Tid i Udlandet. Jeg opholdt mig fra Oktober 1873 til Juni 1874 i Lausanne, Paris og Italien. Jeg kom herved til at studere Fransk, hvilket jeg har fortsat siden, saavidt mit øvrige Arbejde har tilladt mig det, og jeg har ogsaa senere tilbragt en Sommerferie i Paris. I Kjøbenhavn, hvor jeg har levet senere, har jeg dels været Lærer i Fransk i Latin- og Realskolen i St. Kongensgade, nu Lyceum, og dels har jeg undervist paa de af Cand. theol. Bokkenheuser ledede Artiumskursus i Latin, Oldnordisk og Historie. I September 1877 blev jeg Alumnus paa Borchs Kollegium. Jeg fik imidlertid en Følelse af, at jeg maatte indtræde i en fast Stilling og samle mit Arbejde til én bestemt Skole enten i Kjøbenhavn eller andet Steds. Da tilbød der sig ved Adjunkt Lüths Død en Plads ved Horsens lærde Skole med Fransk som Hovedfag. Den 18de April d. A. blev jeg konstitueret som Lærer her ved Skolen. I omtrent et halvt Aar har jeg været forlovet med Anna Sølling, Datter af Klædehandler Sølling i Kjøbenhavn, og jeg haaber snart at kunne kalde hende min Hustru.

Den 21de Decbr. f. A. udnævntes Overlærer Iversen til Ridder af Dannebrog.

IV. Undervisningen.

De ugentlige Undervisningstimers Fordeling paa de forskjellige Lærefag vil sees af nedenstaaende Tabel, paa hvilken F., S., R. og r. betegner henholdsvis Fællestimerne, de for de studerende Disciple og for Realdisciplene af højere og lavere Grad særlige Timer, * og ** de Timer, i hvilke to eller flere Afdelinger have været forenede.

Fagene.	VI.	V.	IV.	III.			II.			I.			Summa.		
				S.	F.	R. r.	S.	F.	R. r.	S.	F.	R. r.			
Dansk (og Oldnordisk)	3	4	2	2	1*	1*	†1	2			3		18		
Tydsk . . .	(2)	(2)	2	2	1*	1*	†1	2	2*	2*	†1	2	1*	1*	19
Fransk . . .	4	3	2	2*	2*			3*	3*		3*	3*		17	
Engelsk . .	(2)	(2)	"		3			3*	3*		3*	3*		13	
Latin	8	8	8	7				8			6			45	
Græsk	6	6	5	5				"			"			22	
Religion . .	1*	1*	"	2				2			2			7	
Historie . .	3	3	2	3	1			2	1		2			17	
Geografi . .	"	"	2	1	1			2			2			8	
Mathem. og Regning . .	"	"	5	4	2*	2*	†2	6	1		6	2		28	
Geom. Tegn.	"	"	"	1				2			"			3	
Naturhist. .	"	"	2	2	1			2			2			9	
Naturlære .	3	3	"	3				"			"			9	
Skrivning .	"	"	"	1*	1*			1	1*	1*	2			5	
Tegning . .	"	"	"		2*				2*		2*	2*		4	
Sang	2	2	2	2				2			2			12	
Gymnastik .	4	4	4	4				4			4			24	
I Alt	36	36	36	36				36			36				

1. Undervisningens Fordeling mellem Lærerne har i den første Del af Skoleaaret (indtil omtrent Midten af April Maaned) været følgende:

1. Rektor: Latin, Græsk og Tydsk i VI Kl. 16 Tim.
2. Overlærer Thornam: Latin i IV og III Kl., Græsk i V Kl., Engelsk i VI og V Kl. 25 —
3. Overlærer Iversen: Dansk og Oldnordisk i VI og V Kl., Latin i V Kl. og II stud. Kl., Græsk i IV Kl. .... 28 —
4. Adjunkt Schmidt: Geografi i IV, III, II og I Kl., Matematik og Regning i IV og III Kl., Geometrisk Tegning i III Realkl. 22 —
5. Adjunkt Jørgensen: Historie i VI, V, IV, III, II og I Kl., Naturhistorie i IV, III, II og I Kl. .... 26 —
6. Adjunkt Müller: Dansk og Latin i I Kl., Græsk i III stud. Kl., Skrivning i III Realkl., II og I Kl. samt Inspektion ved Gymnastikundervisningen. .... 32 —
7. Adjunkt Lüth: Fransk i VI, V, IV, III, II og I Kl., Engelsk i II og I Realkl. .... 23 —
8. Konst. Lærer Buchwald: Matematik i II og I Kl., Geometrisk Tegning i II Realkl., Naturlære i VI, V og III Realkl. .... 26 —
9. Konst. Lærer Wraae: Dansk i IV, III og II Kl., Tydsk i V, IV, III, II og I Kl., Engelsk i III Realkl. .... 28 —
10. Pastor, Dr. phil. Clausen: Religion i VI og V Kl. .... 1 —
11. Pastor Andresen: Religion i III, II og I Kl. .... 6 —
12. Timelærer Nielsen: Tegning i III, II og I Realkl. .... 4 —
13. Timelærer Faaborg: Sang i hele Skolen 5 —

14. Gymnastiklærer Svendsen: Gymnastik i
 hele Skolen ..... 13 Tim.

I Resten af Skoleaaret har Fordelingen været
 følgende:

1. Rektor: Latin, Græsk og Tydsk i VI Kl. 16 Tim.
2. Overlærer Iversen: Dansk og Oldnordisk
 i VI og V Kl., Latin i V og IV Kl., Græsk
 i IV stud. Kl. .... 28 —
3. Adjunkt Schmidt: Geografi i IV, III, II
 og I Kl., Matematik og Regning i IV og
 III Kl., Geometrisk Tegning i III Realkl. 22 —
4. Adjunkt Jørgensen: Historie i VI, V, IV,
 III, II og I Kl., Naturhistorie i IV, III,
 II og I Kl. .... 26 —
5. Adjunkt Müller: Dansk og Latin i I Kl.,
 Græsk i III stud. Kl., Skrivning i III
 Realkl., II og I Kl., samt Inspektion ved
 Gymnastikundervisningen ..... 32 —
6. Adjunkt Købke: Dansk i III og II Kl.,
 Tydsk i III Kl. og II Realkl., Engelsk i
 VI og V Kl., III, II og I Realkl. .... 25 —
7. Konst. Lærer Buchwald: Matematik i II
 og I Kl., Geometrisk Tegning i II Realkl.,
 Naturlære i VI, V og III Realkl. .... 26 —
8. Konst. Lærer Wraae: Dansk i IV og III
 Realkl. r (1 Time), Tydsk i V, IV, II F.
 og I Kl., Latin i III og II stud. Kl. .... 28 —
9. Konst. Lærer Jacobæus: Græsk i V Kl.,
 Fransk i VI, V, IV, III, II og I Kl. .... 23 —
10. Pastor, Dr. phil. Clausen: Religion i VI
 og V Kl. .... 1 —

11. Pastor Andresen: Religion i III, II og I Kl.....	6 Tim.
12. Timelærer Nielsen: Tegning i III, II og I Realkl.....	4 —
13. Timelærer Faaborg: Sang i hele Skolen	5 —
14. Gymnastiklærer Svendsen: Gymnastik i hele Skolen	13 —

2. Følgende Pensa ere i det forløbne Skoleaar gennemgaaede i de forskjellige Fag og Klasser:

Dansk.

I Kl. (Müller). Matzens Læsebog 3die Del S. 142—206 er benyttet til Oplæsning og Analyse; af samme Bog ere 9 Digte lærte udenad. Bojesens Sproglære er læst og repeteret og til Indøvelse af samme benyttet Müllers Opgaver. En Stil er skreven hver Uge (i Alt 34) af fortællende og beskrivende Indhold, afvejlende med Diktat, Oversættelse fra Tydsk og Gjengivelse af en Fortælling. — II Kl. (Wraae, senere Købke). Holsts prosaiske og poetiske Læsebog ere benyttede til Oplæsning og Analyse. Adskillige Digte ere lærte udenad. Bojesens Sproglære er repeteret. Den nordiske Gudelære er læst efter Arentzens og Thorsteinsons Mythologi (S. 22—99). Enkelte Digterværker ere oplæste. Der er skrevet 32 Stile. — III Kl. (Wraae, senere Købke). Holsts Læsebøger ere benyttede til Oplæsning og Analyse. En Del mundtlige Foredrag ere holdte af Disciplene og flere Digte ere lærte udenad. Forskjellige prosaiske og poetiske Stykker ere oplæste, dels for, dels af Disciplene. Realafdelingens særlige Timer ere benyttede til Repetition af

Sproglæren samt til forskellige mundtlige og skriftlige Øvelser. Der er skrevet 35 Stile. — IV Kl. (Wraae). Den danske Literaturhistorie fra Holberg til Øhenschläger (inkl.) med Benyttelse af Thortsens danske Literaturhistorie. Forskjellige Digterværker ere oplæste. Enkelte Foredrag ere holdte; der er skrevet 22 Stile. — V Kl. (Iversen). Den danske Literaturs Historie fra Holberg til Baggesen er gennemgaaet. Svensk er læst efter Hammerichs Læsestykker, hvortil er knyttet en Udsigt over den svenske (og den ny-norske) Literatur. Endvidere er der efter Lærerens Manuskript givet en kort Metrik og en Udsigt over Digtearterne med Henblik til den historiske Literaturudvikling hos de vigtigste af Oldtidens Kulturfolk. Af og til er der holdt mundtlige Foredrag. Hveranden Uge er der skrevet en Stil, et Par Gange paa Skolen (i Alt 15). I Oldnordisk er læst Wimmers Læsebog S. 1—35. Iversens Grammatik. — VI Kl. (Iversen). En Udsigt over hele Literaturhistorien er given. Den ældste Periode indtil Reformationen er gennemgaaet vidtløftigere i sproghistorisk og almindelig literaturhistorisk Henseende med en Udsigt over den samtidige europæiske Literaturudvikling. Hver anden Uge et skriftligt Arbejde (i Alt 15). I Oldnordisk er Wimmers Læsebog læst og repeteret. Iversens Grammatik.

Tydsck.

I Kl. (Wraae). Kapers og Simonsens tydske Læsebog for de højere Klasser S. 1—52 og S. 104—116. Det Vigtigste af Formlæren efter Bruuns Grammatik. Holbechs og Petersens Materialier Stykkerne 6—9.

I R har desuden skrevet 35 Stile og I r 33 Versioner samt læst c. 100 Sider af Hauffs „Märchen“. — II Kl. (Wraae, i Realafdelingerne senere Købke). Kapers og Simonsens tyske Læsebog for de højere Klasser S. 52—60; 66—76; 93—116; 151—175; 312—320. Det Vigtigste af Formlæren efter Bruuns Grammatik. Holbechs og Petersens Materialier Stykkerne 8—16. II R har desuden læst 100 Sider af Hauffs „Märchen“ og skrevet 2 Stile ugentlig (i Alt 44); II r har læst 150 Sider af samme Bog og skrevet i Stedet for Stile 37 Versioner. — III Kl. (Wraae, senere Købke). Kapers og Simonsens Læsebog S. 52—63; 66—93; 272—280; 312—320 og 20 Digte. 140 Sider af Hauffs „Märchen“. III r. har repeteret det i de lavere Klasser Læste samt skrevet 12 Versioner. — IV Kl. (Wraae). Kapers og Simonsens Læsebog S. 260—272; 291—297; 304—328; samme Bogs poetiske Afdeling S. 47—62. Schillers „Wilhelm Tell“. Hjorts Læsebog S. 26—70; 410—445. Hauffs „Lichtenstein“ (som Maanedslæsning). Bruuns Grammatik. — V Kl. (Wraae). Goethes „Egmont“, Schillers „Don Carlos“ og 3die Bog af Sammes „Geschichte des dreiszigjährigen Kriegs.“ Paa egen Haand have Disciplene læst Slutningen af Hackländers „Wachtstubenabenteuer“ og Schillers „Wallensteins Tod“. Bruuns Grammatik og ca. 20 Sider af Kapers Stilovelser II. — VI Kl. (Rektor). Af Møllers og Nyeborgs tyske Læsebog de Stykker, der ikke vare læste i V Kl. K. O. Müllers „Geschichte der griechischen Literatur“ Kap. 20 (Athen).

Fransk.

I Kl. (Lüth, senere Jacobæus). Sicks Læsebog I S. 55—110. Det Vigtigste af Formlæren er læst efter Garrigues' Grammatik. Der er skrevet 25 Stile. — II Kl. (Lüth — Jacobæus). Sicks Læsebog II S. 1—64. Formlæren er læst i større Omfang efter Garrigues' Grammatik. Der er skrevet 30 Stile. — III Kl. (Lüth — Jacobæus). Sicks Læsebog II S. 63—77; 106—139. Formlæren er repeteret efter Garrigues' Grammatik. Der er skrevet 32 Stile. — IV Kl. (Lüth — Jacobæus). Sicks Læsebog III S. 1—24; 44—53; 64—80; 117—172. Af Garrigues' Grammatik er Formlæren repeteret. Der er skrevet 30 Stile. — V Kl. (Lüth — Jacobæus). Mérimées „Colomba“ S. 1—152. Efter Garrigues' Grammatik er læst det Vigtigste af Ordføjningslæren. Efter Sicks Stiløvelser II er der skrevet 50 Stile. — VI Kl. (Lüth — Jacobæus). Af Alfred de Vigny: „Cinq-Mars“ er læst ca. 160 Sider. Garrigues' Grammatik er repeteret. Efter Sicks Stiløvelser II er der skrevet 60 Stile.

Engelsk.

I Realkl. (Lüth — Købke). Repps „English stories“ S. 29—49 og 91—112. Det Vigtigste af Formlæren efter Løkkes Grammatik. Af Listovs Elementarbog ere Stykkerne 1—21 gennemgaaede, dels mundtlig, dels skriftlig. — II Realkl. (Lüth — Købke). Listovs Engelske Læsestykker 2den Afdeling S. 1—21; 33—60; 118—155; 178—184. Af og til skriftlige Øvelser. Af Løkkes Grammatik er det Vigtigste af Formlæren repeteret. — III Realkl. (Wraae —

Købke). Listovs „Udvalg af engelske Forfatters Skrifter“ 1ste Hefte S. 1—92. Formlæren efter Løkkes Grammatik. 15 Stile ere skrevne. — V Kl. (Thornam — Købke). Marryat „The children of the new forest“ S. 1—70. Løkkes Grammatik. — VI Kl. (Thornam — Købke). Cooper „The spy“ S. 1—50. Macaulay „Lord Clive“. Af Løkkes „Engelske Forfattere i Udvalg“ S. 154—170. Løkkes Grammatik.

Latin.

I stud. Kl. (Müller). Kerns og Krebs's latinske Læsebog for Begyndere S. 1—52 (S. 25—52 udtogsvis). Af Madvigs Sproglære det Vigtigste af Formlæren samt flere Regler af Ordføjningslæren. 60 Stile. — II stud. Kl. (Iversen — Wraae). Cæsar de bello Gallico 1ste og 2den Bog; Ovidius Metamorphoser c. 200 Vers (Blochs Udvalg, Perseus v. 1—80; Phaeton v. 1—150). Af Madvigs Sproglære er læst Formlæren og §§ 188—257. Mundtlig Oversættelse fra Dansk til Latin efter Iversens Stiløvelser. Der er skrevet c. 100 Stile. — III stud. Kl. (Thornam — Wraae). Cæsar de bello Gallico 5te Bog; Cicero Talen for Roscius fra Ameria; Ovidius Metamorphoser 387 Vers (Blochs Udvalg, Phaëton). Madvigs Sproglære. Mundtlig Oversættelse fra Dansk til Latin efter Iversens Stiløvelser. Der er skrevet 60 Stile. — IV stud. Kl. (Iversen). Cicero Talen for Roscius fra Ameria; Livius 6te Bog; Ovidius Metamorphoser c. 800 Vers (Blochs Udvalg, Deucalion, Europa, Ocyrrhoë, Cadmus, Actæon, Ceres. Stil skriftlig og mundtlig efter Iversens Stiløvelser (i Alt 61 skriftlige Stile). — V Kl. (Iversen). Livius

22de Bog; Virgilius Æneid. 1ste Bog; Horatius Oder 1ste Bog; Cicero de officiis 3die Bog; Cato maior og Lælius. Extemporalt er læst to Gange ugentlig efter Fibigers og Pios Udvalg og efter Flemmers Udvalg af Sølvalderens Forfattere. Der er skrevet 36 Versioner. — VI Kl. (Rektor). Livius 22de Bog. Cicero Cato maior og Lælius samt Talen for Roscius fra Ameria. Horatius Brevene 1ste og 2den Bog (med Ars poetica); Oderne 1ste Bog. Virgilius Æneid. 1ste Bog. Kursorisk er læst Livius 21de Bog. Der er skrevet (til Slutningen af Maj) 34 Versioner. Af Antikviteter, Literaturhistorie og Mythologi er der særlig dvælet ved det, som Forfatterlæsningen har givet Anledning til at medtage, ligesom der ogsaa i sammenhængende Foredrag af Læreren er meddelt Oversigter over det politiske og literære Livs Udvikling hos de to Oldtidsnationer. Til Afgangsprøven opgive Kandidaterne: Horatius Oderne 1ste og 2den Bog; Brevene 1ste og 2den Bog (med Ars poetica); Virgilius Æneiden 1ste og 3die Bog; Livius 22de og 23de Bog; Cicero Talen for Sex. Roscius fra Ameria; de officiis 3die Bog; Cato maior og Lælius. Som kursorisk læst: Cicero Talen pro lege Manilia; Livius 21de Bog; af Pios og Fibigers „Udvalgte Stykker af Cicero, Cæsar, Cornelius, Sallustius og Livius“ de af Cicero optagne Stykker (Pag. 1—89).

Græsk.

III stud. Kl. (Müller). Bergs „Forskole til Læsning af Græsk“ er fuldstændig gennemgaaet. Desuden er der læst af Xenophons Anabasis 1ste Bogs 3die Kapitel. Det Vigtigste af Tregders Formlære er

læst. — IV Kl. (Iversen). Xenophons Anabasis 1ste Bog. Homerus Odysseen 1ste Bog, Iliaden 19de Bog. Herodotus 1ste Bog c. 1—49. Tregders Formlære og Mythologi. — V Kl. (Thornam — Jacobæus). Herodotus 2den Bog c. 1—100. Xenophons Memorabilia Socratis 3die Bog. Homerus Iliaden 20de og 21de Bog. Tregders græske Formlære repeteret. — VI Kl. (Rektor). Platos Apologia Socratis. Isocrates's Panegyricus. Herodotus 1ste Bog c. 117 til Slutningen. Homerus Odysseen 7de, 9de, 10de og 12te Bog. Repeteret Iliaden 23de Bog. Til Afgangsprøven opgive Kandidaterne: Homerus Iliaden 23de og 24de Bog; Odysseen 7de, 9de, 10de og 12te Bog; Herodotus 1ste Bog; Xenophons Memorabilia Socratis 2den Bog; Platos Apologia Socratis; Isocrates's Panegyricus.

Religion.

I Kl. (Andresen). Af Balslevs Lærebog er læst forfra til § 65. Efter Assens's Bibelhistorie er læst forfra til det 7de Afsnit af det gamle Testamente. 5 Psalmer ere lærte udenad og forklarede. — II Kl. (Andresen). Balslevs Lærebog §§ 66—105. Assens's Bibelhistorie fra 6te Afsnit af det gamle Testamente til Jesu tredie Ophold i Jerusalem. 6 Psalmer ere lærte udenad og forklarede. — III Kl. (Andresen). Balslevs Lærebog § 106 til Enden. Assens's Bibelhistorie fra Jesu femte Ophold i Jerusalem til Enden. Lærebogen og Bibelhistorien ere repeterede og Kirkeaarets Fester gennemgaaede. I alle tre Klasser er af og til forelæst Fortællinger, som have et religiøst eller i al Fald et alvorligt Indhold. — V og VI Kl.

(Dr. phil. Clausen). Pauli Epheserbrev er gennemgaaet paa Dansk og dertil føjet historiske Oplysninger samt givet Vink i dogmatisk og ethisk Retning. Den augsburgske Trosbekjendelse (Lindberg: den danske Kirkes symbolske Bøger Pag. 1—25).

Historie.

I Kl. (Jørgensen). Oldtidens Historie efter Blochs Lærebog til Brug for Realskoler. — II Kl. (Jørgensen). Middelalderens Historie efter samme Lærebog. II r har desuden i en særskilt ugentlig Time læst Revolutionstiden efter samme Lærebog. — III Kl. (Jørgensen). Den nyere Tids Historie efter samme Lærebog samt Repetition af Oldtidens og Middelalderens Historie. III r har desuden læst den nyeste Tids Historie. — IV Kl. (Jørgensen). Den nyeste Tids Historie (fra den franske Revolution 1789) efter samme Lærebog og Repetition af den nyere Tids Historie. — V Kl. (Jørgensen). Oldtidens, Middelalderens og Nordens Historie til Reformationen efter Blochs og Thriges Lærebog for de lærde Skoler. — VI Kl. (Jørgensen). Hele det historiske Pensum er læst og repeteret efter samme Lærebog.

Geografi.

I Kl. (Schmidt). Erslevs mindre Lærebog S. 1—116. — II Kl. (Schmidt). Erslevs mindre Lærebog S. 1—86 og S. 112—188. — III Kl. (Schmidt). Erslevs mindre Lærebog S. 188—260. — IV Kl. (Schmidt). Hele Erslevs mindre Lærebog.

Regning og Matematik.

I Kl (Buchwald). Disciplene ere ved mundtlig Gjennemgang blevne gjorte bekendte med de almindeligste plane Figurer, Flader og Legemer, saaledes at de dels have lært Navnene paa dem samt at beskrive dem, dels at udmaale dem og at anvende det læste paa lette praktiske Regneopgaver. Desuden have Disciplene hjemme af stivt Papir dannet og paa Skolen medbragt en Del Legemer, hvis Udfoldninger have været tegnede for dem paa den store Tavle. Regning med Decimalbrøker og Kvadratroduddragning er indøvet. Af Julius Petersens Arithmetik er læst §§ 1—36. — II Kl. (Buchwald). Julius Petersens Arithmetik §§ 1—67 og 75—85. Heraf er §§ 1—36 Repetition fra I Klasse. Julius Petersens Geometri §§ 1—79. Opgaver hjemme hver Uge. — III Kl. (Schmidt). Smiths Matematik S. 37—40; 43—48; 52—63; 158—200. Realafdelingen har læst det anordnede Pensum. — IV Kl. (Schmidt). Smiths Matematik.

Naturlære.

III Realkl. (Buchwald). Lorenz: Kortfattet Naturlære indtil § 66. — V Kl. (Buchwald). Schmidts Lærebog med Undtagelse af Afsnittene om Magnetisme og Elektricitet er læst og nogle af de vanskeligste Afsnit ere repeterede. — VI Kl. (Buchwald). Astronomien efter Jørgensens Lærebog. Saavel Astronomien som Naturlæren efter Schmidts Lærebog er repeteret.

Naturhistorie.

I Kl. (Jørgensen). Krybdyr, Padder og Fisk efter Lützens „Naturhistorie Nr. 2“. Desuden repe-

teret Pattedyrene og Fuglene. — II Kl. (Jørgensen). Botaniken efter Strøms „Planterigets Naturhistorie“. Desuden Repetition af Krybdyr, Padder og Fisk. — III Kl. (Jørgensen). Leddyr og Bløddyr efter Lützens Lærebog Nr. 2, samt Repetition af Botaniken. III r har desuden repeteret Hvirveldyrene. — IV Kl. (Jørgensen). Repetition af hele Zoologien og Botaniken.

Skrivning.

(Møller.) I de to nederste Klasser samt i 3die Realklasse ere Disciplene blevne øvede i Skjønkrift efter Kielsgaards danske og engelske Forskrifter. I 3die Realklasse er der desuden givet Disciplene Anvisning til at skrive Fraktur, og i 2den stud. Klasse ere flere Timer anvendte til Øvelse i græsk Skrift. Ved den maanedlige Censur gives der enhver af Skolens Disciple en særlig Karakter for Orden med skriftlige Arbejder.

Tegning.

I Realkl. (Nielsen). 2det, 3die og 4de Hefte af Heinrich Janickes „Vejledning i Frihaandstegning“. Figurerne ere tegnede i den givne Størrelse ved Hjælp af enkelte tagne Maal og af de flinkeste Disciple optrukne med Tusch. — II og III Realkl. (Nielsen). „Store Konturer“ af G. Fr. Hetsch, tegnede i formindsket Størrelse efter Øjemaal og af de flinkere Disciple optrukne med Tusch.

Sang.

(Faaborg). Ved Skoleaarets Begyndelse deltog 52 Disciple i Sangundervisningen (34 Sopraner, 5 Alter og 13 Bassister). Hos 5 Disciple var Stemmen i Over-

gang og 10 viste aldeles ingen musikalske Anlæg. Disciplene have indøvet 28 Sange efter Berggreens „Sange til Skolebrug“ 14de Hefte og endvidere 13 Sange efter Rumps „Lærebog til Brug ved Sangundervisning i Skoler“. En Time om Ugen er anvendt til Sammensang for samtlige Klasser.

Gymnastik og Svømning.

(Svendsen). Disciplene have være inddelte i Hold, og alle Klasser have havt 4 Timers ugentlig Undervisning. Foruden de Øvelser, der ere foreskrevne i „Lærebog i Gymnastik for Borger- og Almueskoler“ ere Disciplene tillige underviste i Voltigering, og Disciplene i de 3 øverste Klasser endvidere i Hugning, Fleuret-fægtning og Bajonnetfægtning.

Skydning.

(Svendsen). Øvelserne heri ere foretagne med Disciplene i 6te og 5te Klasse 15 Gange i Aarets Løb, saaledes at hver Discipel har gjort 5 Skud hver Gang. Resultatet vil sees af efterstaaende Liste:

Antal Disciple.	Afstand i Alen.	Antal			Points	
		Skud.	Points.	Tværfere.	Totalsum.	Middeltal.
10	50	50	113	50	163	3,26
10	100	100	169	83	252	2,52
10	175	600	818	457	1275	2,13
Summa		750	1100	590	1690	2,25

Der er saaledes gjort i Alt 750 Skud, hvoraf 134 i støttet Anslag og 616 i frit Anslag. Med Remington-

riffel har hver Discipel gjort 10 Skud (medregnede ovenfor).

Ved Præmieskydningen paa 175 Alen (ligeledes medregnet ovenfor) blev der gjort 5 Skud af hver Discipel. Disciplene Iversen, Winge og Kjer erholdt Præmierne, idet hver havde 10 Points; ved Omskydningen erholdt Iversen 1ste, Winge 2den og Kjer 3die Præmie.

V. Videnskabelige Samlinger.

Efter Afslutningen af den i forrige Aars Program meddelte Fortegnelse er Skolens Bogsamling bleven forøget med følgende Skrifter, af hvilke de med † betegnede ere sendte fra Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet.

Aagaard, O. H., Om Hovedaarsagerne til Frankrigs Fald og Gjenoprejsning under den 100aarige fransk-engelske Krig. Kbh. 1878.

† Aar bog for Kjøbenhavns Universitet, den polytekniske Lærestalt og Kommunitetet. 1864—71. Udg. af C. Goos. 1. H. Kbhvn. 1877 (2 Exemplarer).

† — 1876—77. Udg. af C. Goos. Kbhvn. 1878 (2 Exempl.). Aar bøger for nordisk Oldkyndighed og Historie. Udg. af det kgl. nordiske Oldskriftsselskab 1878. 1.—4. H. Kbh.

† Aarsberetninger og Meddelelser fra det store kgl. Bibliothek. Udg. af Chr. Bruun. 3. Bd. 3. H. Kbhvn. 1878.

† Aarsberetninger fra det kgl. Gehejmearkiv. 6. B. 3. H. Kbhvn. 1878. 4.

Andersen, A., Matthæusevangeliets Opfattelse af Herrens Liv. Kbhvn. 1878.

Andersen, H. C., Breve fra — Udg. af C. St. A. Bille og Nic. Bøgh. 3.—8. H. (Slutning). Kbhvn. 1878.

Andersen, N., Det forenede Venstres Historie. Kbhvn. 1878.

Arkiv, historisk. Udg. af F. C. Granzow og S. B. Thrige. 1879. 1.—4. H. Kbhvn.

Arentzen, Kr., Baggesen og Øhlenschläger. VIII. (1820—26 og nærmest følgende Aar). Kbhvn. 1878.

- Arlaud, Oscar, Bevingede Ord. De i det danske Tale- og Skriftsprog hyppigst anvendte Citater. Kbhvn. 1848.
- Bajer, F., Nordens politiske Digtning 1789—1804. Kbhvn. 1878.
- Bergsøe, V., Fra Mark og Skov. 1.—7. H. Kbhvn. 1879.
- Bibliothek, Historiskt. Utgifvet af C. Silfverstolpe. 1878 1.—3. H. Stockh.
- Bille, C. St. A., Erindringer fra Rejser i Italien. 2.—10. H. (Slutning). Kbhvn. 1878.
- Biographie, Allgemeine deutsche. Herausg. von R. v. Liliencron und F. X. Wegele. 32.—41. Lief. Leipz. 1878.
- Bournonville, A., Rejseminder, Reflexioner og biografiske Skizzer. Kbhvn. 1878.
- Brandes, G., Benjamin Disraeli, Jarl af Beaconsfield. Kbhvn. 1878.
- Branth, J. S. Deichmann, Om et dansk Akademi. Kbhv. 1879.
- Brehm, A. E., Krybdyrenes og Paddernes, Fiskenes samt de lavere Dyrs Liv. Paa Dansk udg. af P. Mariager og A. Feddersen. Kbhvn. 1878.
- Bruun, A., Hjelpebog til Cæsars Gallerkrig. Kbhvn. 1878.
- † Buhl, Frants, Sproglige og historiske Bidrag til den arabiske Grammatik. Lpz. 1878. (Doktordisputats).
- Cantù, Césare, Verdenshistorie, frit bearb. ved E. Holm og Ph. Weilbach. 51.—59. (Slutn.). Kbh. 1878—79.
- Carlsen, Francisca, Efterretninger om Gammelkjøgegaard og Omegn. 2. D. Kbhvn. 1878.
- Clausen, Joh., Om Brugen af Guds Ord ved Gudstjenesten. Kbhvn. 1878.
- Ewald, H. F., Blanca. Kbhvn. 1878.
- Fabricius, O., Horsens Kjøbstads Beskrivelse og Historie. 4.—6. H. (Slutning). Odense 1878.
- Falbe-Hansen, V., og W. Scharling, Danmarks Statistik. 6.—7. H. Kbhvn. 1878—79.
- † Flindt, Nicolaj, Den congenite Syphilis. Kbhv. 1878. (Doktor-disputats.)
- Fog, B. J., Tale da Pantserskibet „Helgoland“ løb af Stabelen. Kbhvn. 1878.
- Frederik den Førstes danske Registranter. Udg. af Kr. Erslev og W. Møllerup. 1 Halvbind. Kbhvn. 1879.
- Fryxell, A., Berättelser ur Svenska Historien. 44.—45. D. Stockh. 1878.
- „Fædrelandet“ for 1878. (Gave fra Distriktslæge Meyer.)
- Galitzin, N. S., Allgemeine Kriegsgeschichte aller Völker und Zeiten. 1. Abtheil. 5. B. Cassel 1878.
- Gandil, J. C., 13de Bataillons Historie 1778—1878. Kbhv. 1878.

- † Gislason, Konr., Om helrim i forste og tredie Linie af regelmæssigt „drottkvætt“ og „hrynhenda“. Kbhv. 1877. 4. (Universitetsprogram).
- Godet, F., Den evangeliske Histories Troværdighed. Overs. af M. Th. Becker. Kbhvn. 1878.
- Grundtvig, F. L., Løsningsstenen. Et sagnhistorisk Studie. Kbhv. 1878.
- Hellwald, F. v., Jorden og dens Beboere. 7.—19. H. Kristiania 1878—79.
- Hertzberg, G. F., Geschichte Griechenlands. 4. Th. (Heeren, Ukert und Giesebrecht Geschichte der europäischen Staaten). Gotha 1879.
- † Holm, Nicolai, Klinisk Fremstilling af Lupusaffektionens Forhold til Skrophulosen. Kbh. 1878. (Doktordisputats).
- † Holten, C., Om Toner og Farver. Kbhv. 1878. 4. (Universitetsprogram).
- † Horn, F. Winkel, Peder Syv. En literærhistorisk Studie. Kbh. 1878. (Doktordisputats).
- Ingemann, B. S., Breve fra og til —, udgivne af V. Heise. Kbhv. 1879.
- Italiens Kunstschatze. Mit erläuterndem Text von Ernst Eckstein. 55.—59. H. Leipz. 1878.
- Jahrbücher, Neue, für Philologie und Pädagogik. Hrsg. von A. Fleckeisen und H. Masius. 1878 4.—12. 1879 1.—2. Leipzig.
- Jensen, P. Krogh, Geometriske Konstruktionsopgaver ordnede til Skolebrug. Kbhv. 1878. (2 Expl., det ene Gave fra Forlæggeren).
- Jøger, H., Literaturhistoriske Penne tegninger. Kbh. 1878.
- Kjærbølling, N., Skandinaviens Fugle. 2den Udg. ved J. Collin. Afbildninger 19.—20. H. Kbhvn. 1878—79. Fol.
- Krarp-Hansen, C. J. L., Praktisk Anvisning ad Anskuelighedens Vej til geometrisk og perspektivisk Tegning. 2. Udg. Kbh. 1879. (Gave fra Forfatteren).
- † Kroman, K., Den exakte Videnskabs Indlæg i Problemet om Sjælens Existents. Kbhv. 1878. (Doktordisputats).
- Laicus Hyperboreus, Etruskerne. En historisk-sproglig Undersøgelse. Kbhv. 1879.
- Langebek, Jacob, Scriptorum rerum Danicarum medii ævii. Tom. IX. Alfabetisk Register. (Gave fra den Hjelmsjerne-Rosencroneske Stiftelse).
- Larsen, N. A., Fra Krigens Tid (1807—1814). Bidrag til den norske Marines Historie. Kristiania 1878.

- Le tour du monde. Nouveau journal des voyages par É. Charton. 1878 Avril — 1879 Avril. Paris.
- Lexicon totius Latinitatis consilio et cura Jacobi Facciolati, opera et studio Aegidii Forcellini. Editio in Germania prima. Tom. I—IV. Schneebergæ 1831—35. Fol.
- Lorenz, L., Læren om Varmen. Kbhv. 1877.
- Love og Anordninger. Samlede og udg. af O. Algreen-Ussing. 22. D. 2. Lev. 1877 Aug.—Dec.; 23. D. 1. Lev. 1878 Jan.—Juli. Kbh. 1878. — Hovedregister til Love og Anordninger for 1868—77. Kbh. 1878.
- † Love og Anordninger m. v., udg. efter Indenrigsministeriets Foranstaltning. 1875—79. 4 H. Kbh. 1878.
- † Love og Expeditioner vedk. Kirke- og Skolevæsen. Samlede og udg. af W. Skibsted. Ny Række 1875—77. 3. H. Kbh. 1878.
- Lundin, Claes, I Tydskland. Minder fra en Rejse 1876—77. Oversat af P. Hansen. Kbhv. 1878.
- Lütken, Chr., Skildringer af Dyrelivet i Fortid og Nutid. 1. H. Kbh. 1879.
- Macaulay, T. B., *Essays*. Historiske og kritiske Afhandlinger, oversatte af Fr. Winkel Horn. 1.—7. H. Kbh. 1878—79.
- Magazin pittoresque, publié sous la direction de M. Edouard Charton. Paris 1866—70, 1872. Fol.
- Martensen, H., Den christlige Ethik. Den specielle Del. 1.—2. Afdel. Kbh. 1878.
- Mittheilungen, Geographische, von A. Petermann. Herausg. von E. Behm und M. Lindemann. 1878 5—12. 1879 1—4. Ergänzungsheft 55—57. Gotha. 4.
- Monrad, D. G., Politiske Breve. Nr. 14—18. Kbh. 1878.
- „Naturen“, et illustreret Maanedsskrift for populær Naturvidenskab. Udg. af H. Reusch. 2. Aarg. Nr. 4—12; 3. Aarg. Nr. 1—4. Kristiania 1878—79.
- Nielsen, Fr., Den moderne Jødedom. En Kritik og en Karakteristik. Kbh. 1879.
- Nielsen, R., Gamle og nye Profeter. Sex Forelæsninger. Kbh. 1878.
- Opfindelsernes Bog. Bearb. ved A. Lütken. 20.—29. H. Kbh. 1878—79.
- Osman Bey, Verdens Erobring ved Jøderne. Oversat af P. Kbh. 1878.
- † Oversigt over det kgl. danske Videnskabernes Selskabs Forhandlinger. 1876, Nr. 3. 1877, Nr. 2—3. Kbh.
- † Paludan, Julius, Om Holbergs Niels Klim. Kbh. 1878. (Doktor-disputats).

- Paludan-Müller, Fr., Poetiske Skrifter. 1.—8. H. Kbh. 1878—79.
- † Paulsen, Axel, Om den simple Chankers Natur og Forhold til Syphilis. Kbh. 1878 (Doktordisputats).
- Petræus, En og tyve Breve om Biskop Martensens kristlige Ethik. Kbh. 1878.
- Philologus, Zeitschrift für das klassische Alterthum. Hrsg. von Ernst v. Leutsch. 36.—37. Bd. 38. Bd. 1.—2. H. Göttingen.
- Pingel, M., Camillo Cavour, Kongeriget Italiens Grundlægger. Kbh. 1878.
- Pingel, V., Om Hovedmanglerne ved den lærde Skole. Kbh. 1878.
- Ranke, L. v., Sämmtliche Werke. 42 Bd. Leipzig 1878.
- Revue des deux mondes. 1878 1. Juni—15. Decbr. 1879 1. Jan.—15. April. Paris.
- Riezler, S., Geschichte Baierns 1. Bd. Gotha 1878. (Heeren, Ukert und Giesebrecht).
- Rosenberg, C., Nordboernes Aandsliv fra Oldtiden til vore Dage. 1. Bd. 2. H. og 2. Bd. 1. H. Kbh. 1878—79.
- Rosenørn, M. H., Grev Gert af Holsten og Niels Ebbesen af Norreris. 5. H. Randers 1878.
- Rundschau, Deutsche. Hrsg. von J. Rodenberg. 1878 Juni--Decbr.; 1879 Jan.—Maj. Berlin.
- Saint-Victor, Paul de, Guder og Mennesker. Oversat fra Fransk af Rud. Schmidt. Kbh. 1878.
- Samlinger til jydsk Historie og Topografi. 6. B. 4. H.; 7. B. 1.—2. H. Aalborg 1878.
- Sand, George, *Histoire de ma vie*. II—IV. Paris 1876.
- Scharling, H., Romantik og Realisme. Kbh. 1878.
- Schiern, F., Nyere historiske Studier. 2 Bd. Kbh. 1879.
- Schmidt, Rud., Sex Foredrag. Kbh. 1878.
- Spry, W. J. J., Korvetten „Challenger“s Rejse omkring Jorden. Paa Dansk udg. af J. Wulf. 2.—9. H. (Slutn.). Kbh. 1878.
- Stanley, H. M., Gjennem det mørke Fastland. Overs. af Th. Krag, B. Geelmuyden og H. J. Müller. Kristiania 1878.
- † Statistiske Meddelelser. 13 Bd. Kbh. 1877.
- Statskalender for 1879. Udg. af J. P. Trap, redig. af V. Dreyer. Kbh. 1879.
- Steen, A., Den polytekniske Lærestalts første halvhundrede Aar 1829—79. Kbh. 1879. (Gave fra Lærestaltens Bestyrelse.)
- Steenstrup, Joh. C. H. R., Vikingetogene mod Vest i det 9de Aarhundrede. Kbh. 1878.

- Stolpe, P. M., Dagspressen i Danmark indtil Midten af det 18de Aarhundrede. Kbh. 1878.
- Stub, Ambrosius, Samlede Digte. 5te Udg. besørget ved Fr. Barfod. Kbh. 1879.
- Stursberg, Om Forbrydelsernes Tiltagen i Tydskland og Aarsagerne dertil. Kbh. 1879.
- Sveriges historia från äldsta tid till våra dagar. I. 5.—6. II. 6. III. 1.—6. IV. 1. V. 1.—3. Stockh. 1878—79.
- † Tabelværk, Statistisk. 3. Række. 32.—33. H. Kbh. 1877. 4. Theodorus, Død og Udødelighed. Kbh. 1878.
- Thrige, S. B., Historisk Aarbog 1879. Kbh. 1879.
- Thorsøe, Alex., Den danske Stats Historie fra 1814—48. 2. Afd. Kbh. 1879.
- Tidsskrift, Geografisk. Udg. af Bestyrelsen for det kgl. danske geografiske Selskab. Red. af E. Erslev. 2. Bd. 4.—12. H. Kbh. 1878.
- for Matematik. Udg. af H. G. Zeuthen. 4. Række. 2. Aarg. 2.—6. H.; 3. Aarg. 1. H. Kbh. 1878—79.
  - for Fysik og Chemi. Udg. af A. Thomsen og J. Thomsen. 17. Aarg. 4.—12. H. 18. Aarg. 1.—3. H. Kbh. 1878—79.
  - for populære Fremstillinger af Naturvidenskaben. Udg. af C. Fogh, C. F. Lütken og Eug. Warming. 5. Række 5. B. 2.—6. H. Kbh. 1878. Aarg. 1879 1.—2. H.
  - for Philologi. Ny Række. 3. Bd. 1.—4. H.; 4. B. 1. H. Kbh. 1877—78.
  - Historisk. 4. Række, red. af E. Holm, 6. B. 3. H. Kbh. 1878. 5. Række, red. af C. F. Bricka, 1. Bd. 1. H. Kbh. 1879.
  - Nationalekonomisk. Udg. af V. Falbe-Hansen og W. Scharling. 11. Bd. 5.—6. H.; 12. Bd. 1.—6. H.; 13. Bd. 1.—4. H. Kbh. 1878—79.
  - Nordisk, för Vetenskap, Konst och Industri. Utgifven af Letterstedtske Föreningen. 1878, 3.—8. H.; 1879, 1.—2. H. Stockholm.
  - Norsk, for Literatur. Red. af K. A. Winther-Hjelm. 3. Aarg. Nr. 6—26. Kristiania 1878.
- Trap, J. P., Statistisk-topografisk Beskrivelse af Kongeriget Danmark. 2. Udg. 43.—48. H. Kbh. 1878—79. Atlas ved Oberst Klingsey 8.—10. H. Kbh. 1878.
- Trier, H., Pædagogiken som Videnskab. Kbh. 1878.
- Tre af mine Venner. Af en gammel Feltpræst. Kbh. 1878.

- Verdenshistorie, Illustreret, ved L. Daae og A. C. Drolsum.
20.—21. H. 4. Bd. 4.—6. H.; 5. Bd. 6.—8. H.; 6. Bd.
1.—2. H. Kristiania 1878—79.
- Vinet, A., Frelsen kommer fra Jøderne. Oversat af W. F. de
Coninck. Kbh. 1879.
- Virchow, R., Videnskabens Frihed i den moderne Stat. Kristiania
1878.
- Vogt, V., Det hellige Land. 2.—13. H. Kristiania 1878—79.
- Wad, G. L., Meddelelser om Rektorerne paa Herlufsholm fra Sko-
lens Stiftelse 1565 til 1878. Næstved 1878. (Gave fra
Herlufsholm lærde Skole og Opdragelsesanstalt).
- Weilbach, Philip, Dansk Kunstnerlexikon. Kbh. 1878.
- Wenzelburger, K. Th., Geschichte der Niederlande. 1. Th. Gotha
1879. (Heeren, Ukert und Giesebrecht).
- Winther, Chr., Efterladte Digte. Udg. ved F. L. Liebenberg.
Kbh. 1879.
- Wolff, A. A., Talmudfjender. Kbh. 1878 (2 Expl., det ene Gave
fra Bureauchef Dessau).
- Wolff, C. J., To Samfundsonder. Kbh. 1878.
- Zoologia Danica. Afbildninger af danske Dyr med populær Text.
Udg. af J. C. Schjødte. 1. H. Kbh. 1878.

Desuden har Bibliotheket gennem Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet modtaget 26 Programmer fra danske lærde Skoler og Realskoler for 1878 og fra Rejkjavik Skole for 1877 og 1878, fra norske Skoler 17 for 1877 og 1 for 1876, fra svenske Skoler 34 for 1878, 1 for 1877 og 1 for 1876, samt Anmeldelser af Forelæsninger og Øvelser ved Københavns Universitet og den polytekniske Lærestanstalt i Foraars- og Efteraars- halvaaret 1878.

2. Discipelbibliotheket

har i dette Aar havt følgende Tilvæxt:

- Amerikanske Smaafortællinger. Kristiania 1877.
- Assolant, A., Lehnsherren i Kanada. Kbh. 1878.
- Bergsøe, V., Fra Mark og Skov. 1.—7. H. Kbh. 1879.
- Betro Dig til Din Moder. Kbh. 1875.
- Blanche, Aug., Hist og her. Paa Dansk ved A. Lütken. Kbh.
1878.

- Budde, L., Smaahistorier. 3. Samling. Kbh. 1878.
 Carstensen, W., Ombord og iland. Kbh. 1878.
 Cooper, J. F., Den sidste Mohikaner. Kristiania 1877.
 — Kolonisterne. Kristiania 1877.
 Drachmann, H., Paa Sømands Tro og Love. Kbh. 1878.
 Ewald, H. F., Blanca. Kbh. 1878.
 Feuillet, O., Le village. Med Anmærkninger af Chr. Sick. Kbh. 1874 (Gave).
 Flemmer, E., Skizzer og Fortællinger. Roskilde 1870—71.
 For Romantik og Historie. Red. af H. P. Holst. Kbh. 1873.
 Molbech, C., Fortællinger og Skildringer af den danske Historie. Det gamle Norden og Danmark i Middelalderen. Kbh. 1837—40 (Gave).
 Nutiden i Billeder og Text. Kbh. 1873.
 Nutidsbilleder. Af Forfatteren til „Jason med det gyldne Skind“. Kbh. 1878.
 Nær og Fjern. Red. af P. H. Hansen. Maj 1878—Maj 1879.
 Petersen, S., Vore Sangfugle. Kbh. 1878.
 Reisers fyrgterlige Ildebrandshistorie. Kbh. (Gave).
 Sardou, V., I den nye Verden. Ved E. Bøgh. Kbh. 1878.
 Smaastykker. Udg. af Selskabet til Folkeoplysningens Fremme. 3 Bd. Kbh. 1877.
 Spielhagen, Fr., Hvad Svalen sang. Kbh. 1873.
 Stanley, H., Kalulu. Kbh. 1879.
 Storm, G., Minder fra en Islandsfærd. Kristiania 1874.
 Thaarup, Th., Hostgildet. Kbh. 1878.
 Thrige, S. B., Korstogene til det hellige Land. Kbh. 1878.
 Tre af mine Venner. Af en gammel Feltpræst. Kbh. 1878.
 Ude og hjemme. Illustreret Ugeblad. Kbh. 1878—79.
 Verne, Jules, Det sorte Indien. Kbh. 1879.
 Wisbechs Almanak for 1878 og 1879.

Udtog af Discipelbibliothekets Regnskab.

	Indtægt:	
Deltagernes Bidrag		101 Kr. 95 Ø.
For solgte Kataloger		4 — 15 —
		106 Kr. 10 Ø.
	Udgift:	
For indkøbte Bøger		91 Kr. 35 Ø.
For Indbinding		14 — 75 —
		106 Kr. 10 Ø.

VI. Skolebeneficier og Legater.

Skolens almindelige Beneficier og Legater have i indeværende Skoleaar med Ministeriets Approbation i Skrivelse af 16de September 1878*) været fordelte paa følgende Maade:

I. Fri Undervisning og højeste Stipendium = 100 Kr. (Alt at oplægge): 1. V. Nielsen. 2. J. M. Kier.

II. Fri Undervisning: 1. H. C. Kraul. 2. V. Bech. 3. A. C. E. A. Poulsen. 4. S. C. Hansen.

III. Undervisning mod nedsat Betaling og højeste Stipendium = 100 Kr. (72 Kr. at udbetale, 28 Kr. at oplægge): F. A. Bech.

IV. Undervisning mod nedsat Betaling og mellemste Stipendium = 70 Kr. (60 Kr. at udbetale, 10 Kr. at oplægge): 1. C. A. Grumme. 2. H. Ostenfeld. 3. O. E. Moe. 4. A. E. T. Dolberg. 5. J. V. Østerberg. 6. O. Pedersen. 7. J. J. Nathansen. 8. C. C. Nielsen.

V. Undervisning mod nedsat Betaling: H. J. Hansen.

---

*) Til Underretning for Forældre og Værger skal her meddeles de almindelige Regler angaaende Beneficier og Ansøgninger om saadanne. Ansøgninger om hel eller delvis fri Undervisning eller om Stipendier, hvilke kunne stiles enten til Ministeriet eller til Skolens Rektor, maa indgives til Rektor i Tiden fra Begyndelsen af det nye Skoleaar indtil senest 1ste September. Ansøgningerne maa indeholde fuldstændige Oplysninger om Ansøgnernes Formuesforhold, bilagte med fornødne Vidnesbyrd fra bekendte Mænd. Et Beneficium meddeles kun for ét Aar ad Gangen; men den, hvem én Gang et saadant er tildelt behøver ikke fremdeles at ansøge derom, ligesom Skolen ogsaa selv indstiller de Disciple, der gjøre sig værdige dertil, til Forhøjelse af et lavere Beneficium. Beneficier tilstaaes ikke nogen Discipel før efter et Aars Skolegang.

VI. Højeste Stipendium = 100 Kr. (Alt at udbetale): H. F. G. Bülow.

VII. Mellemste Stipendium = 70 Kr. (Alt at udbetale): W. C. R. v. Jessen.

VIII. Fri Undervisning som extraordinære Gratister: 1. J. U. Iversen (tillige højeste Stipendium = 100 Kr., Alt at oplægge). 2. M. L. Iversen (tillige mellemste Stipendium = 70 Kr., Alt at oplægge). 3. S. L. C. Müller.

Det Davidsenske Legat, 2 Portioner paa 20 Kr. hver, tillagdes Disciplene J. M. Kier og J. V. Østerberg.

Af det Flensborgske Legat tilkjendtes overensstemmende med Fundatsen efter fuldendt Aarsprøve 1878 efternævnte 2 Disciple Flidsbelønninger (bestaaende i smukt indbundne Bøger): H. F. G. Bülow og J. V. Østerberg.

De to Portioner af Adjunkt C. F. Bruuns Legat,*) 70 Kr. til hver, tildeltes i Overensstemmelse med Fundatsen efternævnte 2 Disciple: V. Nielsen og H. F. G. Bülow.

Understøttelse af Stipendieoverskudsfonden er af Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet ved Skrivelse af 25de Oktober 1878 bevilget 3 af Skolens forhenværende Disciple, nemlig stud. med. M. Andersen og stud. jur. H. Giørtz hver 160 Kr. og stud. theol. J. Klingemann 120 Kr.

---

*) Jvnf. Programmet for 1878, Pag. 57 ff.

VII. Udtog af Skolens Regnskaber

for Finantsaaret fra 1ste April 1878 til 31te Marts 1879.

A. Den egentlige Skolekasse.

	Indtægt.	Kr.	Ø.
1. Renter af Skolens Kapitalformue		188	"
2. Tiendeindtægter		4,463	20
3. Horsens Kirkers Bidrag		200	"
4. Skolekontingenter		6,471	50
5. Stipendieoverskudsfondens Tilskud		3,000	"
6. Af Svanes Legat		2,100	"
7. Forskjellige ubestemte ekstraordinære Indtægter		114	"
8. Tilskud fra den almindelige Skolefond		13,204	66
	Summa Indtægt	29,741	36
	Udgift.	Kr.	Ø.
1. Lærernes Lønninger		23,422	65
2. Honorar for Inspektion		200	"
3. Pedellens Lon	398 Kr. „ Ø.		
og Samme for Skoleopvartning	40 — „ -		
		438	"
4. Vederlag til Lærere for Tab af Andel i Skolepen- genene		96	"
5. Timeundervisning		2,222	49
6. Pensioner		1,208	41
7. Tilskud til Bibliotheket og de videnskabelige Samlinger		696	6
8. Bygningernes aarlige Vedligeholdelse		485	67
9. Sammes Hovedreparation		838	93
10. Lejeafgift af Badelokale		60	"
11. Inventariets Vedligeholdelse		498	38
12. Brændselsforødenheder		449	50
13. Belysningsforødenheder		74	55
14. Skatter og Afgifter		385	37
15. Regnskabsføringen		600	"
16. Forskjellige løbende Udgifter:	Kr. Ø.		
a. Rengjøring	299	47	
b. Porto, Protokoller, Skrivematerialier og Afskrivning	309	83	
c. Programmer og Skolehøjtidelig- heder	231	50	
d. Andre Udgifter	7	35	
		848	15
		Lateris	32,524 16

	Kr.	Ø.
Transport	32,524	16
17. Disciplenes Indevølse i Skydevaabens Brug . . .	148	30
18. Decisionsposters Berigtigelse	20	5
Summa Udgift	32,692	51
Sammenholdes hermed Indtægten	29,741	36
viser sig en Kapitalformindskelse for Finantsaaret af men, da den kontante Beholdning fra forrige Finantsaar beløb	2,951	15
var der altsaa ved Aarets Slutning et Overskud i den egentlige Skolekasse af	3,957	15
hvoraf dog udestaaer som ydet Forskud til Overlevelseregentpræmier m. v. for Lærere 74 Kr. 58 Ø.	1,006	„

B. Legaterne til Skolens Bibliothek.

	Indtægt.	Kr.	Ø.
1. Renter		5	96
2. Jordleje		193	33
3. Teilmanns Legat		40	„
4. Skolekassens Tilskud		696	6
Summa Indtægt		935	35
	Udgift.	Kr.	Ø.
1. Indkjøbte Bøger og disses Indbinding		917	75
2. De fysiske Samlinger		17	60
Summa Udgift, der er lig Indtægten		935	35

C. Flensborgs Legat.

	Indtægt.	Kr.	Ø.
1. Renter		5	36
2. Jordleje		197	„
Summa Indtægt		202	36
	Udgift.	Kr.	Ø.
Indkjøbte Bøger og disses Indbinding		132	45
Summa Udgift		132	45
Sammenholdes hermed Indtægten		202	36
fremkommer som Overskud for Finantsaaret		69	91
og da Legatets kontante Beholdning fra forrige Finantsaar beløb		26	47
var Kassebeholdningen den 31te Marts 1879 =		96	38

D. Stipendiefonden.

	Indtægt.	Kr.	Ø.
Renter af Fondens Kapitalformue		927	60
	Udgift.		
Overført til Stipendieoverskuds-fonden		927	60

E. Stipendieoverskuds-fonden.

	Indtægt.	Kr.	Ø.
1. Renter af Fondens Kapitalformue		4,008	90
2. Tiendeindtægter		1,094	89
3. Indtægter af Legater		1,090	"
4. Afgiften af Hansted Hospital		552	"
5. Overført fra Stipendiefonden		927	60
	Summa Indtægt	7,673	39

	Udgift.	Kr.	Ø.
1. Afgift til Skolekassen		3,000	"
2. Do. til 2 Enker i Horsens		80	"
3. Udbetalte Stipendier for Finantsaaret 1878—79		712	"
4. Do. Oplagspenge		790	"
5. Understøttelse til 3 Studerende		440	"
6. Davidsens Legat til 2 Disciple		40	"
7. Skatter af Tiende		7	54
8. Regnskabsførerens Procenter		153	46
	Summa-Udgift	5,223	"
	Sammenholdes hermed Indtægten	7,673	39

fremkommer som Overskud for Finantsaaret		2,450	39
Fondens kontante Beholdning fra forrige Finantsaar			
beleb		2,099	77
	Af disse	4,550	16
er Prioritetsobligations-Massen ved Udlaan Kr. Ø.			
i Aarets Løb forstørret med 2,800	"		
og Sparekasse-Tilgodehavendet ligeledes			
forøget ved Oplæg af Renten for Aa-			
rets 2de Terminer med 67	82		
		2,867	82
følgelig var Kassebeholdningen den 31te Marts 1879		1,682	34

VIII. Skrivelser fra og til Ministeriet.

Under 19de December f. A. modtog Rektor følgende Skrivelse fra Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet:

„Til Brug ved Affattelsen af den nye Finantslov, som bliver at forelægge, udbeder Ministeriet sig snarest muligt tilstillet en Meddelelse om, hvorvidt i Skoleaarene 1876—77, 77—78 og 78—79 5te og 6te Klasse i Horsens lærde Skole have haft eller have Undervisning fælles, og i bekræftende Fald en Opgivelse af, i hvilke Fag og hvor mange Timer.

Da der efter Lov af 1. April 1871 § 4 ikke maa læses mere end 5 Timer daglig — Sang- og Gymnastiktimer undtagne — og der derfor jævnlig benyttes en Kombination af Klasser og Klasseafdelinger, ønsker Ministeriet for samme Tidsrum det Tal opgivet, som viser, hvor mange Timer der paa den Maade ere besørgede af Lærerne og benyttede af Disciplene, uden at have medført nogen Udgift for Skolens Kasse og uden at derved det ugentlige Timetal for den enkelte Klasse er bleven overskredet, eller med andre Ord, hvor mange Fællestimer Skolen har haft om Ugen.“

Paa denne Skrivelse indsendte Rektor under 22de December f. A. følgende Besvarelse:

„I Henhold til det høje Ministeriums Skrivelse af 19de d. M. har jeg herved den Ære at gjøre følgende Meddelelse:

1 Skoleaarene 1876—77, 77—78 og 78—79 har 5te og 6te Klasse hver for sig nydt fuldstændig særlig Undervisning, saaledes at disse Klasser i intet Fag have været kombinerede, med den ene Undtagelse, at den i Henhold til kgl. Anordning af 15de Juni 1877 i 5te og 6te Klasse gjenoptagne Religionsundervisning i de to sidst nævnte Skoleaar meddeles disse to Klasser i én kombineret ugentlig Time.

Foruden den ved Loven af 5te August 1871 paabudte Forening af studerende og Realdisciple i samme Klasse, hvis Fællestimer i Skoleaaret 1876—77 udgjør 115 ugentlig, i 1877—78 119, i 1878—79, i hvilket Aar Skolen ikke har nogen 4de Realklasse, 89, har her ved Skolen kun, som ovenfor nævnt, fundet en Kombination Sted af 5te og 6te Klasse i 1 ugentlig Time, samt af III r. og II r. i 2 Timer ugentlig i alle tre Skoleaar.“

Under 27de Februar d. A. modtog Rektor følgende Skrivelse fra Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet:

„Da Ministeriet af de som Svar paa Cirkulære af 19de Decbr. f. A. modtagne Oplysninger har bragt i Erfaring, at 5te og 6te Klasse i samtlige offentlige lærde Skoler, hvor Frekvensen i Klasserne ikke derfor har lagt Hindringer i Vejen, have været kombi-

nerede i et Timetal af indtil en Trediedel af de 30 ugentlige Timer og endogsaa derover, navnlig i Dansk, Historie, Fransk og enten Latin eller Græsk, maa Ministeriet, uanset den derom for Horsens lærde Skole i 1876 stedfundne Korrespondance, anse det tilstrækkelig godtgjort, at en saadan Kombination uden Betænkelighed lader sig anvende, og derfor herved anmode dem om ogsaa for Horsens lærde Skole at gennemføre denne Foranstaltning i saa vidt et Omfang som Omstændighederne tillade det.“

Loven af 1ste April 1871 § 2 lyder saaledes:

„Skolen inddeles i 6 etaarige Klasser, saa at et fuldstændigt Skolekursus er beregnet paa 6 Aar. Den nuværende 7de Klasse omdannes til to etaarige Klasser. — I Skoler, hvor Elevantallet i de to øverste Klasser tilsammen ikke overstiger 20, kan Ministeren bemyndige Rektor til midlertidig at samle dem i én Klasse.“

Efter denne Paragrafs Ordlyd synes det principmæssigt at være fastslaaet, at 5te og 6te Klasse skulle være to fuldstændigt adskilte etaarige Klasser, hvilke dog, naar visse bestemte, Klassernes Frekvents vedrørende Forhold finde Sted, paa Rektors derom til Ministeriet indgivne Forestilling, kunne midlertidig samles i én Klasse. Da jeg betragter Delingen af den tidligere toaarige syvende Klasse i to etaarige Klasser som et meget stort Fremskridt ud over den forrige Ordning, i Følge hvilken Skolens øverste Klasse var toaarig, saaledes at en (fuldstændig eller delvis) Sondring i to Klasser var Undtagelse, ikke Regel, har jeg paa tidligere Forslag til Fag- og Timefordelingen ikke troet at burde gjøre noget Forslag om en delvis Kombination af 5te og 6te Klasse; efter at jeg nu har modtaget Udtalelsen af Ministeriets Villie, vil der paa Fag- og Timefordelingen for næste Skoleaar blive gjort Forslag til en delvis Kombination af de to Klasser.

Under 8de Marts d. A. modtog Rektor følgende Skrivelse fra Ministeriet:

„I de Aar, der ere forløbne siden Emanationen af Lov af 1ste April 1871, er der, støttet til de i Mellemtiden vundne Erfaringer, fra forskjellige Sider indkommet Forslag til Modifikationer i den derved indførte nye Undervisningsplan.

De væsentligste af disse ere:

1. Om Afskaffelsen af latinsk Stil som Examensprøve ved fjerde Klasses Hovedexamen.

2. Om Gjenoprettelsen af de to nederste Klasser eller i ethvert Fald af en af dem i de Skoler, ved hvilke dette af Ministeriet skønnes nødvendigt.

3. Om Undervisningen i Fransk i Almindelighed, Fagets Stilling i Forhold til de andre Fag, den franske Stil ved Afgang-

prøven, særlig om Benyttelsen af dansk-fransk Lexikon ved den skriftlige Prøve, dens Indførelse ogsaa for Kandidaterne af den matematisk-naturvidenskabelige Retning og Spørgsmaalet om Stilens Ombytning med en Version.

4. Om Afskaffelse af Afgangsprøven ved Skolerne og Indførelse af en fælles Examenskommission.

5. Om Lempelser i Fordringerne i Mathematik.

Hvortil har sluttet sig for Realafgangsexamens Vedkommende

6. Om Fordringerne i Tydsk; Fagets Vægt ligeoverfor Engelsk ved Karakterernes Sammenregning; Benyttelsen af dansk-tydsk Lexikon ved Stilprøven.

7. Om Afskaffelsen af Fransk som Undervisningsfag.

Af disse Spørgsmaal har det under Nr. 1 opførte været Gjenstand for Betænkningens Afgivelse fra samtlige d'Hrr. Rektorer, ligesom man saa godt som fra alle Sider har Udtalelser fra d'Hrr. angaaende Spørgsmaalet under Nr. 2. Derimod have de andre Punkter væsentlig kun været Gjenstand for Omtale af de Rektorer, som derpaa have andraget.

Det er en Selvfølge, at, naar Sagen om en Modifikation af Undervisningsplanen gjenoptages af Ministeriet, væsentlig med Hensyn til de Punkter, som kræve en Forandring i Lov af 1ste April 1871 og altsaa en Henvendelse til Rigsdagen med det fornødne Forslag, saavel som angaaende de Punkter, som falde ind under Anordningen af 5te August 1871, maa Ministeriet ønske, at de Modifikationer, som alene aflænge af Ministeriets egen Bestemmelse, samtidig finde deres Afgjørelse.

Ministeriet maa derfor, for under Sagens Behandling her i Ministeriet at have et saa fuldstændigt Materiale tilstede som muligt, anmode d'Hrr. om, forsaavidt det ikke allerede er sket, at meddele Ministeriet deres Yttringer om de ovennævnte Punkter, efter at disse have været gjorte til Gjenstand for en Forhandling i Lærerkollegiet, ligesom Ministeriet ogsaa maa ønske en Udtalelse om saadanne udenfor de ovennævnte liggende Punkter, som efter den ved den enkelte Skole vundne Erfaring maatte antages at burde tages under Overvejelse.

For med større Lethed her at kunne benytte det Materiale, som paa denne Maade kommer frem, ønsker Ministeriet hvert af de enkelte Spørgsmaal behandlet for sig, og de Bemærkninger, der i saa Henseende maatte være at fremsætte, afgivne som særskilte Betænkninger.

Ministeriet venter at modtage Skolens Svar senest til Paaskeferiens Begyndelse.

Skolens under 5te April d. A. indsendte Besvarelse af denne Skrivelse lyder saaledes:

„I Henhold til det høje Ministeriums Skrivelse af Sde f. M. har jeg herved den Ære at fremsende følgende 7 særskilte Betænkninger, efter at de forskjellige Punkter, om hvilke Ministeriet har krævet Skolens Udtalelse, have været gjorte til Gjenstand for Overvejelse og Forhandling i et Møde af Skolens Lærere.

Ad 1. *Om Afskaffelsen af latinsk Stil som Examenprøve ved fjerde Klases Hovedexamen.*

Angaaende dette Spørgsmaal har jeg givet en motiveret Udtalelse i min allerærbødigste Skrivelse af 25de Februar 1877*), og da min der udtalte Anskuelse om Nødvendigheden af at Stilprøven beholdes, forudsat at den holdes indenfor saadanne Grændser, at den beregnes paa at give Disciplene Lejlighed til at godtgjøre, at de have tilegnet sig og med Sikkerhed forstaa at anvende Hovedreglerne for Sprogets grammatiske, særlig syntaktiske Ejendommeligheder, samt at de ere i Besiddelse af et ikke altfor begrændset Ord- og Phraseforraad, ikke er bleven forandret eller modificeret ved senere gjorte Erfaringer, skal jeg her indskrænke mig til den ene Bemærkning, at jeg med Hensyn til Opfattelsen af denne skriftlige Proves Betydning er i fuld Overensstemmelse med mine Medlærere, særligt med dem, der paa Skolens forskjellige Trin meddele Undervisning i Latin.

Ad 2. *Om Gjenoprettelsen af de to nederste Klasser eller i ethvert Fald af en af dem i de Skoler, ved hvilke dette af Ministeriet skjønnes nødvendigt.*

Da der fra Horsens Skole ikke foreligger nogen tidligere afgiven Betænkning om det her rejste Spørgsmaal, skal jeg angaaende samme tillade mig følgende Udtalelse:

Blandt de mere eller mindre indgribende Forandringer og Modifikationer i de lærde Skolers Ordning, der ere foretagne i Løbet af en ikke lang Aarrække, er der næppe nogen, der har virket saa meget til Skade for Undervisningens Fremme og vakt en saa enstemmig Opinion imod sig, som Bortskjærelsen af Skolens to nederste Klasser, de, i hvilke den Grundvold skal lægges, paa hvilken der i de følgende Aar skal bygges videre. Den Forudsætning, paa hvilken denne Foranstaltning synes at have taget Sigte, nemlig at der i de forskjellige Kommuner maatte forefindes andre, hvad enten det nu var kommunale eller private Skoler, i hvilke en for de bortfaldne Klases Alderstrin tillempet Undervisning meddeltes, saaledes at den lærde Skole derfra kunde gjøre Regning

*) S. Program fra Horsens lærde Skole for 1877, Pag. 65.

paa en Tilgang af nogenlunde normalt forberedte Disciple, har vist sig at være ikke tilstrækkelig begrundet paa Kjendskab til de virkelig stedfindende Forhold, og hvor meget der end her saavel som ved andre lærde Skoler er gjort for ved forberedende Klasser at tilvejebringe en Tilgang af Disciple, der passe ind paa det Stadium, med hvilket Skolens Undervisning nu begynder, lader det sig ikke nægte, at der herved kun for en ringe Del er raadet Bod og vel overhovedet kan raades Bod paa Savnet af den Undervisning, som Skolen selv tidligere meddelte i de nu bortfaldne Klasser.

I Henhold hertil skulde jeg tillade mig paa egne og samtlige Medlæreres Vegne paa det mest indtrængende at udtale mig for det Ønskelige i at de to nedlagte nederste Klasser gjenoprettes, eller subsidiært i det Mindste den ene af disse, idet jeg tillige skulde henpege til, at derved vilde opnaas, at Skolen selv paa-begyndte Undervisningen i Fransk og Naturhistorie, netop de Fag, i hvilke det især i Provinserne er særligt vanskeligt at skaffe Disciplene den fornødne forberedende Undervisning.

Ad 3. *Om Undervisningen i Fransk i Almindelighed, Fagets Stilling i Forhold til andre Fag, den franske Stil ved Afgangsprøven, særlig om Benyttelsen af dansk-fransk Lexikon ved den skriftlige Prøve, dens Indførelse ogsaa for Kandidaterne af den mathematisk-naturvidenskabelige Retning og Spørgsmaalet om Stilens Ombytning med en Version.*

For dette Spørgsmaals Vedkommende befinder jeg mig i en særlig vanskelig Stilling, da Skolen for Øjeblikket paa Grund af Adjunkt Lüths Død ikke har nogen Lærer i dette Fag, og jeg saaledes hvad Besvarelsen angaar savner Bistand af en speciel sagskyndig Lærer og er henvist til at udtale mig fra et almindeligt pædagogisk Standpunkt. Dertil kommer den Omstændighed, at medens jeg med Hensyn til de forskjellige andre i Ministeriets Skrivelse stillede Spørgsmaal befinder mig i væsentlig Overensstemmelse med mine Medlæreres Anskuelser, har der med Hensyn til Spørgsmaalet om Hensigtsmæssigheden af den franske Stils Bibeholdelse eller Afskaffelse vist sig en bestemt Forskjellighed mellem vore Anskuelser. Idet jeg først tillader mig at fremføre min egen Opfattelse, skal jeg længere hen tilføje en Fremstilling af mine Medlæreres Udtalelser angaaende Spørgsmaalet, for saa vidt som de afvige fra mine.

Det forekommer mig da, at den Stilling, der er anvist Undervisningen i Fransk i den nu bestaaende Ordning af de lærde Skoler, i alt Væsentligt har ramt det rette Maal, og at, ligesom det vel maa erkjendes, at der i al Fald med det Faget efter Undervisningsplanen tillagte Timetal, ikke kan sigtes efter et højere Maal end

det, der for Tiden er sat, saaledes afgiver dette Maal en ret betryggende Garanti for, at Disciplene ved Udgangen af Skolen, forudsat at Fordringerne ere fyldestgjorte saavel med Hensyn til Kundskabens Meddelelse som til dens Tilegnelse, ere naaede saa vidt, at de ere i Besiddelse af et saadant Kjendskab til Sproget, at de formaa med Lethed at tilegne sig Literaturens Frembringelser uden at ty til Oversættelser, samt at de have lagt en saadan Grund for denne specielle Sprogkundskab, at de, hvis deres Interesse senere fører dem i denne Retning, have de fornødne Forudsætninger for at tilegne sig en fuldstændigere og dybere gaaende Indsigt i Sproget. Ud over dette Maal troer jeg ikke at Skolen bør tage Sigte.

Hvad Stilprøven angaar, er den efter min Mening af en saa væsentlig Betydning for en nogenlunde sikker og skarp Tilegnelse af Sproget, at Afskaffelsen af denne Prøve maa lade befrygte, at Kundskaben til Sprogets grammatiske Bygning vil blive usikker og vaklende, ligesom jeg ogsaa tror, at en skarp Opfattelse af Sprogets almindeligste og uundværligste Ordstof vilde lide et altfor føleligt Afbræk, naar den skriftlige Prøve afskaffedes. At Stilopgaven, der forelægges ved Examen, skarpt holdes indenfor de Grændser, som ere dragne i selve den nu gjældende Undervisningsplan, betragter jeg naturligvis som givet. At lade en Version træde i Stilens Sted, maa efter min Mening indtrængende fraaades, dels fordi en Version efter sin Natur ikke kan afgive Garanti for den Art af Kundskab, som kontrolleres ved Stilprøven, dels fordi det, der tilsigtes ved en Version, i det Væsentlige kan naaes ved en ikke for Lidet omfattende mundtlig Prøve i ikke læste Prosastykker.

I Modsætning til denne Opfattelse stiller sig mine Medlæreres, hvilke, idet de væsentlig støtte sig til det indskrænkede Timetal, som Skolen i dette Fag raader over, formene, at den Faget efter Undervisningsplanen tilstaaede Tid med større Udbytte kan anvendes til Læsning. Derimod ere vi alle enige om at fraaade Brugen af en dansk-fransk Ordbog for Tilfælde af, at Stilprøven bibeholdes, naturligvis under den Forudsætning, at der i Stilopgaven ikke forekommer andre uopgivne Gloser end saadanne, der med Rette maa antages for at være kjendte.

Hvis endelig Stilprøven beholdes, bør efter vor Mening begge Retninger, baade den sprolig-historiske og den mathematisk-naturvidenskabelige have at underkaste sig denne Prøve.

Ad. 4. *Om Afskaffelsen af Afgangsprøven ved Skolerne og Indførelsen af en fælles Examens-Kommission.*

Angaaende dette Spørgsmaal har jeg i en lang Aarrække for mit personlige Vedkommende været fuldstændig paa det Rene med,

at der blandt de mange Punkter, i hvilke vore danske Skoler have taget deres Forbillede fra det tydske Gymnasialvæsen, ikke er noget, hvor Tilslutningen er af misligere Art end her. Skal Prøven, hvad jo vel Alle uden Undtagelse ere enige om, bevare en fuldstændig objektiv Karakter i strengeste Forstand (man vil forhaabentlig ikke mistyde dette Udtryk) og afgive Garanti for at Kandidaten virkelig og fuldt ud har tilegnet sig den Kundskab, han skal gjøre Rede for, og i egentlig Forstand gjort den til sit aandelige Eje, da bør uden Tvivl Prøven lægges i en Examinationskommissions Haand; saa længe Prøven afholdes ved Skolen, og den Lærer, der har meddelt Undervisningen i Faget, er Examinator, befrygter jeg, at det er uundgaaeligt, at Lærerens Kjendskab til Disciplen og dennes til Læreren kan bringe og jevnlig bringer et subjektivt Moment ind i Prøven, som helst ikke maatte være tilstede. Har Kandidaten virkelig tilegnet sig Kundskaben og assimileret den med sig, da skal han være i Stand til at gjøre Rede for den lige overfor en fremmed Personlighed, naturligvis forudsat, at Examinator har den tilbørlige Bøjelighed til at stille sig paa det rette Standpunkt og forstaar at holde sine Spørgsmaal og Fordringer indenfor de rette Grændser.

Ad 5. Om Lempelser i Fordringerne i Mathematik.

I Bevidsthed om min Mangel paa særlig Indsigt i dette Undervisningsfag har jeg troet paa bedste Maade at opfylde Fordringen om Besvarelse af det under dette Punkt stillede Spørgsmaal ved at anmode vedkommende Faglærer om at afgive sin Betænkning angaaende denne Side af Skolens Virksomhed og om at stille sine Forslag til eventuelle Forandringer eller Lempelser i den matematiske Undervisning; dog troer jeg, inden jeg meddeler den af Mathematiklæreren afgivne Betænkning, ogsaa paa egne Vegne, idet jeg tager mit Udgangspunkt fra et almindeligere, ikke speciel Fagkundskab forudsættende Standpunkt, at turde tillade mig en Udtalelse af min personlige Mening, saa meget mere, som jeg af Faglærerens Udtalelser ser, at min Opfattelse af dette Fags Betydning for den ved Skolens Undervisning i dens Helhed tilsigtede almindelige Dannelse finder Tilslutning hos ham.

Jeg vedkjender mig da den Overbevisning, at det en Hovedanke mod den Stilling, Mathematiken indtager i den lærde Skoles nuværende Ordning, at Undervisningen i dette Fag ikke kan komme til sin fulde Ret, eller naa saa vidt, at den kan bære modne Frugter, fordi den afbrydes paa et Punkt, hvor, efter at den almindelige Grundvold er lagt og de første, og vel ogsaa største, Vanskeligheder, som Faget medfører for Disciplene, ere overvundne, Undervisningen i Faget kunde bevæge sig med større Fri-

hed og bringe det rige Dannelsesstof, som det raader over, til at yde sit betydningsfulde Bidrag til den almindelige, forberedende videnskabelige Uddannelse, som Skolen tilsigter.

Den ovenfor antydede Udtalelse om dette Punkt af vedkommende Faglærer (Adjunkt Buchwald) lyder saaledes:

„Idet jeg ganske slutter mig til Undervisningsinspektionens Udtalelser i den Skolen efter den sidst afholdte Afgangsexamen tilstillede Beretning om det Beklagelige i, at Matematikundervisningen i femte og sjette Klasse er falden bort, troer jeg ikke, at at der vil kunne opnaaes en fuldt tilfredsstillende Ordning uden ved en Ændring af Loven af 1ste April 1871; thi det Middel, som Undervisningsinspektionen foreslaar for at raade Bod herpaa, nemlig én Times ugentlig Undervisning i Skolens to øverste Klasser, anser jeg ikke for heldigt.

Men saa meget mere er der Grund til at undersøge, om der dog ikke, selv om den ovennævnte Lov beholdes uforandret, kan opnaaes et noget bedre Resultat end nu, og jeg skal da som min Mening udtale, at Disciplene vilde forlade fjerde Klasse med et bedre, og, om jeg saa maatte sige, mere holdbart matematisk Begreb, hvis der blev lagt mere Vind paa Regning, selv om det skulde medføre, at det matematiske Pensum blev noget indskrænket. Dog tror jeg, at en Indskrænkning ikke vilde være nødvendig, hvis der i tredie og fjerde Klasse kunde henlægges nogle flere Timer til Matematik, selv om dette Fag til Gjengjæld afgav lige saa mange Timer i første og anden Klasse. Kunde en saadan Omlægning ikke finde Sted, vilde det vel være nødvendigt at indskrænke det matematiske Pensum noget, og som det, der da med mindst Tab kunde bortskjæres, vil jeg nævne, først Regning med imaginære Tal, som jeg iøvrigt i ethvert Fald vilde anse det for en Fordel at blive kvit, dernæst Logarithmer. En Motivering af, hvorfor jeg anser Afsnittet om Logarithmer for at være det, der med mindst Tab kan bortskjæres, antager jeg ikke for at være paa sin Plads her, men skal gaa over til at nævne de Ændringer i Examensfordringerne i fjerde Klasse, som efter mit Skjøn maa ansees for ønskelige.

1. Der maa lægges større Vægt paa Regning, saaledes at Regneopgaven dels faar større Indflydelse paa Karakteren — helst maa der gives en særskilt Karakter for Regning — dels bliver en Del vanskeligere end hidtil, saaledes at Disciplen ved den faar Lejlighed til at lægge for Dagen baade nogen Kombinationsevne og at han er i Stand til at tumle med ikke for smaa Tal og navnlig forstaar „at forkorte“.

2. Fordringerne ved mundtlig Examen maa eventuelt indskrænkes, som ovenfor antydet, hvorimod hele det læste matematiske Pensum bør gøres til Gjenstand for Examination.

3. De skriftlige matematiske Opgaver bør være saa lette — som f. Ex. de, der bleve givne sidste Sommer —, at enhver Discipel, der virkelig har tilegnet sig det Lærte, er i Stand til at besvare dem tilfredsstillende.

4. Fordringerne i Mathematik og Regning bør kvalitativt skjærpes, saaledes at ingen Discipel, der i Gjennemsnitskarakter for Mathematik og Regning har under „Godt“, har bestaaet Examen.“

Ad. 6. *Om Fordringerne i Tydsk; Fagets Vægt lige overfor Engelsk ved Karakterernes Sammenregning; Benyttelsen af dansk-tydsk Lexikon ved Stilprøven.*

Med Hensyn til Omfanget af Fordringerne i Tydsk betvivler jeg ikke, at de kunne stilles saaledes, at der kræves af Kandidaten en Oversættelse af et ikke altfor kort, ikke tidligere læst Sted, saavel af Prosa som af Poesi, kun med den Indskrænkning, at de forelagte Steder ikke maa, hverken i Indhold eller Sprogform, være særlig lagte an paa det Vanskelige, samt Kundskab til Grammatikkens Hovedregler baade for Fornlærens og Ordfejningslærens Vedkommende. At dette Maal kan naaes med det Faget tillagte Timetal, kan neppe betvivles. Hvad den Vægt angaar, der bør tillægges Faget ved Karakterernes Sammenregning lige over for Engelsk, skjønner jeg ikke rettere, end at begge disse Prøver bør have lige Vægt. — Med Hensyn til Spørgsmaalet om Benyttelsen af et dansk-tydsk Lexikon ved Stilprøven skulde jeg for min Del ikke være utilbøjelig til at tiltræde en Bestemmelse, der tillod en saadan Benyttelse; men da jeg her ikke er i fuld Samstemning med mine Medlærere, der fraraade Brugen af et saadant Hjælpemiddel, skal jeg ikke stærkt fastholde min individuelle Mening om dette Punkt, saa meget mindre, som jeg ikke tillægger dette Spørgsmaal videre stor Betydning.

Ad. 7. *Om Afskaffelsen af Fransk som Undervisningsfag.*

Ogsaa med Hensyn til dette Spørgsmaal afviger min Anskuelse fra mine Medlæreres, hvilke alle tilraade Afskaffelsen af Fransk som Undervisningsfag, medens det for mig stiller sig som i høj Grad betænkeligt at udsondre fra Undervisningen et Sprog, der i dette ingenlunde vanskelige eller højt anlagte Kursus er det eneste der egner sig til at give Disciplene Indblik i et Idiom, som i siue Udtryksformer for en stor Del følger Love, der ere væsentlig forskjellige fra dem, som gjælde i Modersmaalet og i Tydsk, og som ved det Fremmedartede i Ordstoffet ligger saa meget fjernere fra Modersmaalet, end det i denne Henseende saa nær beslægtede

tydske Sprog, og netop derved særlig egner sig til at meddele en ogsaa paa dette Stade af Undervisningen ualmindelig frugtbringende Belæring. At Disciplene ofte have særegen Vanskelighed ved at tilegne sig dette Undervisningsfag, skal jeg villig indrømme, men jeg er tilbøjelig til heri snarere at se en Grund til at beholde Faget end til at afskaffe det.

Besvarelsen af de enkelte Punkter indgik sammen med følgende Skrivelse:

„Idet jeg herved har den Ære at fremsende Skolens Besvarelse af de i det høje Ministeriums Skrivelse af Sde Marts d. A. fremførte Spørgsmaal angaaende forskjellige den højere Undervisning vedrørende Punkter, skulde jeg i Henhold til den i bemeldte Skrivelse indeholdte Bemærkning, at Ministeriet maatte ønske en Udtalelse fra Skolens Side om saadanne, udenfor de ovennævnte liggende Punkter, som efter den ved den enkelte Skole vundne Erfaring maatte antages at burde tages under Overvejelse, tillade mig at fremhæve et enkelt Punkt, hvilket saavel efter min som efter mine Medlæreres Anskuelse er af den mest indgribende Betydning for vort højere Undervisningsvæsen, nemlig Spørgsmaalet om Undervisningens Spaltning i to Retninger, en sproglig-historisk og en matematisk-naturvidenskabelig Retning.

Ved denne Foranstaltning er upaatvivlelig Grænsen mellem den almindelig forberedende videnskabelige Dannelse, der henhører under Skolen, og den specielle Fagdannelse, der hører hjemme ved Universitetet, forrykket og gjort uklar, derved at Noget af det, der hører under Universitetets Omraade, er draget indenfor Skolens Kreds, saaledes at dennes særlige Hverv, at give den almindelige videnskabelige Fordannelse til alle de forskjellige Fagstudier, der drives ved Universitetet, er bleven gjort uklar og svævende ved at optage indenfor sit Omraade en Ordning af Undervisningen, der sigter paa et senere specielt Studium. Saa længe Bifurkationen bestaar, vil Skolen arbejde under den trykkende Følelse af at den ikke fuldt ud befinder sig paa sin egen Grund eller arbejder udelukkende med de Midler, det efter dens Natur paahviler den at arbejde med, eller for det Formaal, som det paahviler den at arbejde for.

Jeg skulde derfor i Samstemning med mine Medlærere udtale mig for det formentlig Ønskelige, for ikke at sige det Nødvendige i, at Spørgsmaalet om en Ophævelse af Tvedelingen ved eventuelle Forandringer i den bestaaende Undervisningsplan bliver gjort til Gjenstand for en fornyet og indtrængende Overvejelse.

Da det ikke saa ganske sjældent har vist sig, at Forældre og Værger ikke ere tilfulde bekendte med de Fordringer, som Skolen efter de gjældende Anordninger maa stille med Hensyn til Optagelse af Disciple i den nederste (o: 1ste) Klasse, hensættes her en Afskrift af de i saa Henseende ved kongelig Anordning fastsatte Bestemmelser.

For at kunne optages i Skolens 1ste (nederste) Klasse fordrer der, at den anmeldte Discipel har fyldt sit 11te Aar, er vaccineret, hvorom Attest bliver at forelægge, samt at han bestaar en Prøve, ved hvilken der kræves:

1) i Modersmaalet: dels Oplæsning af et Stykke af en dansk Læsebog eller Forfatter og Bekjendtskab med de almindelige grammatikalske Begreber, dels en skriftlig, med antagelig Sikkerhed i Retskrivning og Skilletegnes Brug nedskreven Gjengivelse af et to Gange foreløst Stykke, hvilken tillige bedømmes som Prøveskrift. 2) i Tydsk: det Vigtigste af Formlæren, i det Mindste Bøjningen af Artiklerne, af svage og stærke Substantiver, af Adjektiverne, af de personlige og paaepgende Pronominer, af Hjelpeverberne og 1ste Konjugations (de saakaldte regelmæssige) Verber og en mundtlig Oversættelse fra Tydsk til Dansk af et Stykke i læst Pensum, der maa udgjøre 100 almindelige Oktavsider. 3) i Fransk: det Vigtigste af den regelmæssige Formlære og 50 Oktavsider i en Læsebog. 4) i Geografi: en Oversigt over hele Geografien efter en kortere Lærebog, f. Ex. Thriges eller Rimestads mindre Boger eller Erslevs Nr. 3. 5) i Historie: Oversigt over Verdenshistoriens vigtigste Begivenheder efter en fragmentarisk Lærebog for Skolernes Underklasser. 6) i Religion: Bibelhistorien i kort Begreb, f. Ex. efter Balslevs Bog, og Hovedstykkerne af Luthers lille Katekismus. 7) i Naturhistorie: Pattedyr og Fugle efter en kortfattet Lærebog, f. Ex. Lützens eller Feddersens mindste. 8) i Regning: Færdighed i praktisk Regning saa vidt, at alle Regninger med hele og brudne Tal kunne udføres sikkert og bringes i Auvendelse paa simple praktiske Opgaver, som dem, der pleje at henføres til Regula de tri.

Af de Disciple, som agte at underkaste sig Realafgangsexamen af lavere Grad, kræves ikke Fransk.

Aarsprøven og Afgangsprøverne 1879

afholdes i følgende Orden:

I. Skriftlige Prøver.

Mandagen den 16de Juni.

8—12. VI. Dansk Stil (II)	4—8. VI. Fransk Stil.
(bunden Opg.)	IV. Arithmetik.
IV. } Dansk Stil.	V. Fransk Stil.
V. }	

Tirsdagen den 17de Juni.

8—12. VI. Lat. Version.	4—8. VI. Dansk Stil (I)
IV. Lat. Stil.	(fri Opg.)
V. Lat. Version.	IV. Geometri.
	V. Dansk Stil.

Mandagen den 30te Juni.

8—11. III S. Lat. Stil.	8—11. I S. Lat. Stil.
III R. Tydsk Stil.	I R r. Tydsk Version.
8—11½. III r. Dansk Stil (II)	3—6. III S R. Arithmetik.
(bunden Opg.)	3—6½. III r. Regning (I).
8—11. II S. Lat. Stil.	3—6. II F. } Arithmetik.
II R r. Tydsk Version.	I F. }

Tirsdagen den 1ste Juli.

8—11. III S R. Geometri.	3—6. III S R. Dansk Stil.
8—11½. III r. Regning (II).	3—6½. III r. Dansk Stil (I)
8—11. II S. Lat. Version.	(fri Opg.)
II R. Eng. Version.	3—6. II F. Dansk Stil.
II r. Regning.	IS R. Fransk Version.
I F. Dansk Stil.	I r. Regning.

II. Mundtlige Prøver.

Onsdagen den 2den Juli.

	Syngestuen.		5te Læsestue.
9.	V. Latin.	9.	III S R. Fransk.
3.	IV. Historie.	3.	I a. Geografi.

	4de Læsestue.	
9.	II R r. }	Engelsk.
11.	I R r. }	
3.	II S. Latin.	

6—7. Gymnastikprøve.

Torsdagen den 3die Juli.

	Syngestuen.		5te Læsestue.
8.	VI. Historie.	9.	II F. Tydsk.
12.	IV. Geografi.	3.	V. Historie.
3.	I a. Tydsk.		

	4de Læsestue.	
9.	I b. Geografi.	
3.	I b. Dansk.	

Fredagen den 4de Juli.

	Syngestuen.		5te Læsestue.
9.	II F. Religion.	9.	V. Naturlære.
3.	VI. { Engelsk.	10½.	III F. Historie.
	{ Tydsk.	3.	III S. Matematik.

	4de Læsestue.	
9.	I a. }	Fransk.
3.	I b. }	
5.	III R. Engelsk.	

Lørdagen den 5te Juli.

	Syngestuen.		5te Læsestue.
9.	VI. Græsk.	8.	IV. Matematik.
12.	VI. Naturlære.	12.	IV. Latin.
3.	VI. Oldnordisk.	4.	VI. Fransk.

	4de Læsestue.	
9.	II F. Historie.	
11.	I b. Tydsk.	
3.	III F. Geografi.	

6—7. Sangprøve.

Mandagen den 7de Juli.

	Syngestuen.		5te Læsestue.
8.	VI. Latin.	9.	V. { Engelsk.
3.	IV. Fransk.		{ Tydsk.
		11.	III R r. Matematik.
		3.	I b. Religion.
			4de Læsestue.
		9.	III S. Græsk.
		11.	I a. Dansk.
		3.	II F. Naturhistorie.

Tirsdagen den 8de Juli.

	Syngestuen.		5te Læsestue.
9.	IV. Tydsk.	9.	III F. Naturhistorie.
11.	V. Græsk.	3.	II S. Matematik.
			4de Læsestue.
		9.	I S a. {
		11½.	I S b. } Latin.

Onsdagen den 9de Juli.

	Syngestuen.		5te Læsestue.
9.	I a. Historie.	9.	V. Oldnordisk.
11.	IV. Græsk.	11.	III F. Religion.
3.	I b. Historie.		
			4de Læsestue.
		9.	II R r. Matematik.
		3.	II F. Geografi.

Torsdagen den 10de Juli.

	Syngestuen.		5te Læsestue.
9.	V. Fransk.	9.	III S. Latin.
11.	III r. Dansk.	11.	III R. Naturlære.
3.	II S R. Fransk.		
			4de Læsestue.
		9.	I a. {
		3.	I b. } Naturhistorie.

Fredagen den 11te Juli.

	Syngestuen.		5te Læsestue.
9.	IV. Naturhistorie.	9.	III F. Tydsk.
			4de Læsestue.
		9.	I a. Religion.

Lørdagen den 12te Juli, om Formiddagen Kl. 9, prøves de til Optagelse i Skolen anmeldte Disciple.

Mandagen den 14de Juli, om Formiddagen K. 9, bekendtgjøres Prøvernes Udfald, hvorefter Sommerferien tager sin Begyndelse.

Fredagen den 15de August, Formiddag Kl. 9, begynder Undervisningen i det nye Skoleaar.

Til at overvære de mundtlige Prøver og Translocationen indbydes herved Disciplenes Forældre og Foresatte samt Enhver, som interesserer sig for Skolens Virksomhed.

Horsens lærde Skole, den 9de Juni 1879.

O. Fibiger.
